

Filozofická fakulta Univerzity Palackého v Olomouci

Katedra žurnalistiky

**NEVERBÁLNÍ PROJEVY REPORTÉRŮ
V ŽIVÝCH VSTUPECH VE ZPRAVODAJSTVÍ
ČESKÉ TELEVIZE A TELEVIZE NOVA**

(Nonverbal Expressions of Reporters in Live Reports in the News of Česká
televize and Television Nova)

Bakalářská diplomová práce

Barbora BITTNEROVÁ

Vedoucí práce: Mgr. Petra Chvojková

Olomouc 2014

Prohlašuji, že jsem tuto bakalářskou diplomovou práci vypracovala samostatně a uvedla v ní veškerou použitou literaturu i další zdroje. Práce obsahuje 102 740 znaků.

V Olomouci dne

Ráda bych tímto poděkovala Mgr. Petře Chvojkové za odborné vedené mé bakalářské diplomové práce, především za cenné rady, připomínky a za čas, který mi věnovala. Mé díky patří také rodině a Michalovi Kvasnicovi za trpělivost a podporu.

Abstrakt

Tato práce se zabývá analýzou neverbálních projevů redaktorů v živých vstupech ve zpravodajství České televize a televize Nova. Jejím cílem je analýza a komparace vybraných prvků neverbální komunikace, kterou využívají reportéři v živých vstupech hlavních zpravodajských relací Události a Televizní noviny. Neverbální prostředky jsou zde popsány a předvedeny na příkladech. Analýza se opírá o multimodální přístup, který zkoumá neverbální komunikaci v souvislosti komunikace verbální. Proto je pozornost zaměřena také na verbální složku, která neverbální projevy doprovází.

Klíčová slova

Sociální komunikace, mediální komunikace, neverbální komunikace, televizní zpravodajství, živý vstup, Události, Televizní noviny, multimodální přístup

Abstract

This work deals with the analysis of nonverbal expressions of reporters in live reports in the news of Česká televize and television Nova. Its aim is the analysis and comparison of chosen elements of nonverbal communication, which reporters use in news reports in main news programs Události and Televizní noviny. Nonverbal expressions are described and demonstrated on examples. The analysis is based on multimodal approach. It examines nonverbal communication in context of verbal communication. Therefore attention is concentrated also on verbal component accompanying nonverbal expressions.

Key words

Social communication, media communication, nonverbal communication, TV news, live report, Události, Televizní noviny, multimodal approach

Obsah

1. Úvod	8
1.1 Cíle práce.....	8
1.2 Metodika práce.....	9
1.3 Struktura práce.....	9
I. TEORETICKÝ RÁMEC	11
2. Vymezení komunikace.....	11
2.1 Sociální komunikace.....	11
2.2 Sociální interakce.....	12
2.3 Mediální komunikace.....	12
3. Zpravodajství.....	14
3.1 Televizní zpravodajství.....	15
3.2 Televizní zpravodajské příspěvky.....	15
3.2.1 Typologie televizních zpráv.....	16
4. Živý vstup.....	18
4.1 Základní dělení živých vstupů.....	18
4.2 Funkce živého vstupu.....	20
4.3 Struktura živého vstupu.....	21
II. RÁMEC ANALÝZY	23
5. Neverbální komunikační prostředky.....	23
5.1 Neverbální komunikace.....	23
5.2 Prostředí.....	24
5.3 Posturologie.....	25
5.4 Gestika.....	26
5.5 Mimika.....	27
5.6 Zraková komunikace.....	28
5.7 Paralingvistika.....	29
6. Televizní noviny a Události.....	31
6.1. Televizní noviny – hlavní zpravodajská relace televize Nova.....	31
6.2 Události – hlavní zpravodajská relace České televize.....	31
III. ANALYTICKÁ ČÁST	32
7. Analýza živých vstupů televize Nova a České televize.....	32
7.1 Analyzovaný vzorek.....	32
7.2 Stopáž analyzovaných živých vstupů.....	32

7.2.1 Stopáže živých vstupů televize Nova	33
7.2.2 Stopáže živých vstupů České televize	34
7.2.3 Komparace výsledků	34
7.2 Analýza neverbální komunikace reportérů v živých vstupech	37
7.2.1 Analýza neverbálních prostředků u reportérů televize Nova	37
7.2.1.1 Prostředí živých vstupů televize Nova	37
7.2.1.2 Posturologie reportérů v živých vstupech televize Nova	39
7.2.1.3 Gestika reportérů v živých vstupech televize Nova	40
7.2.1.4 Mimika reportérů v živých vstupech televize Nova	43
7.2.1.5 Zraková komunikace reportérů v živých vstupech televize Nova	47
7.2.1.6 Intonace reportérů v živých vstupech televize Nova	47
7.2.2 Analýza neverbálních prostředků u reportérů České televize	49
7.2.2.1 Prostředí živých vstupů České televize	49
7.2.2.2 Posturologie reportérů v živých vstupech České televize	51
7.2.2.3 Gestika reportérů v živých vstupech České televize	52
7.2.2.4 Mimika reportérů v živých vstupech České televize	55
7.2.2.5 Zraková komunikace reportérů v živých vstupech České televize	58
7.2.2.6 Intonace reportérů v živých vstupech České televize	58
8. Komparace výsledků České televize a televize Nova	60
8.1 Prostředí živých vstupů obou televizí	60
8.2 Posturologie reportérů obou televizí	60
8.3 Gestika reportérů obou televizí	61
8.4 Mimika reportérů obou televizí	61
8.5 Zraková komunikace reportérů obou televizí	63
8.6 Intonace reportérů obou televizí	63
9. Závěr	65
10. Seznam pramenů	67
11. Seznam použité literatury	68
12. Seznam obrázků	71
13. Seznam příloh	72
14. Přílohy	73

1. Úvod

Jak už samotný název mé bakalářské diplomové práce napovídá, na následujících stránkách se budu věnovat živým vstupům ve zpravodajství a reportérům, kteří v nich vystupují. Živé vstupy se v dnešní době staly již neoddělitelnou součástí televizního zpravodajství. „*Nejnovější trendy v televizním zpravodajství naznačují, že spíše než na žánrovou pestrost a rozmanitost, způsob prezentace či změnu zaměření se bude jeho vývoj orientovat na totální časovou a prostorovou dostupnost a obrazové informace a na její rychlou a operativní distribuci.*“¹ Toto tvrzení dokládá fakt, že preference a objem živých vstupů či telefonátů ve zpravodajství narůstá. Reportéři v živých vstupech zasahují do zpravodajství, aby přinesli ty nejčerstvější a jedinečné informace z místa dění.² I když ne všechny živé vstupy tuto definici splňují.

Toto téma jsem si vybrala především kvůli mému zájmu o oblast televizní žurnalistiky a oblast komunikace. Vhodné spojení jsem našla v živých vstupech v televizním zpravodajství. Pro potřeby mé práce jsem téma zúžila na neverbální komunikaci reportérů, kteří v těchto specifických žánrech vystupují. Problematice živých vstupů se již věnovalo několik prací, ale z velké části se zabývají technickou stránkou, ne rolí reportéra (např. Horák 2013). Já se ve své bakalářské diplomové práci zaměřím na reportéry, protože jsem nenašla práci, která by se touto problematikou zabývala.

1.1 Cíle práce

Hlavním cílem této práce je analýza a komparace neverbálních prostředků, které využívají reportéři při živých vstupech na České televizi a televizi Nova. Při analýze se budu věnovat pouze vybraným segmentům neverbální komunikace – prostředí, posturologii, gestice, mimice, pohledům očí a intonaci reportérů. Výsledky obou televizí budou následně porovnány, aby se ukázalo, jak se liší neverbální prostředky, které užívají reportéři v živých vstupech na hlavní zpravodajské relaci České televize a hlavní zpravodajské relaci televize Nova.

U živých vstupů mě bude také zajímat, jaká je jejich průměrná délka a jaký čas je věnován samotnému výstupu reportéra, než je překryt obrázkem, případně přesměrován zpět do studia. Chci zjistit, kolik procent z celkového času živého vstupu je reportér viděn na

¹ Lokšík 2011: 88

² Lokšík 2011: 88

obrazovce a jakou část slouží pouze jako hlasový podklad pro natočené obrázky či jinou grafiku. Výsledky těchto časů na obou televizích následně porovnám. Také zjistím celkovou stopáž záběrů, které poté využiji při analýze neverbálních prostředků, jež využívají redaktoři v živých vstupech.

1.2 Metodika práce

Při analýze neverbálních prostředků reportérů bude uplatněn tzv. multimodální přístup, který se věnuje jak neverbálním, tak verbálním formám komunikace.³ Znamená to tedy, že se práce zaměří na neverbální prostředky v kontextu komunikace verbální.

V práci se budu soustředit na fungování některých neverbálních prostředků – na prostředí jakožto faktor, který neverbální komunikaci ovlivňuje, na tělesné postoje, gesta, mimiku a pohledy očí a také na prvek paralingvistiky - intonaci. Na tyto jevy bude nahlíženo jako na součást mluveného projevu. Důležitá pro mě bude jejich interakční funkce. Budou zkoumány v situacích, kdy jsou součástí verbální složky komunikace. Případy, kdy se neverbální prostředky objevují samostatně, do analýzy zahrnutý nebudou.⁴ Ke správné interpretaci neverbálních prostředků užívaných reportéry při živých vstupech bude totiž zapotřebí vnímat nejen neverbální, ale také verbální složku komunikace, jejíž přepis bude doplňovat pořízené obrázky s neverbálními signály reportérů.

1.3 Struktura práce

Práce bude rozdělena na tři části – na teoretický rámec, rámec analýzy a část analytickou.

V první části práce budou představeny pojmy související s předmětem zkoumání a mediální komunikací, do které živé vstupy a celé televizní zpravodajství spadá. V této části bude také charakterizováno televizní zpravodajství a zpravodajství obecně. Prostor bude věnován také definici televizní zprávy a jejímu dělení, ve kterém nechybí ani živý vstup. Detailněji bude věnována pozornost živým vstupům v samostatné kapitole.

Ve druhé části bude vymezena oblast neverbální komunikace a vybrané segmenty neverbálních signálů, kterým se bude věnovat analýza ve třetí části práce. V té bude nejprve vymezen a zdůvodněn analyzovaný vzorek. Poté bude pozornost zaměřena na stopáže

³ Kaderka 2011

⁴ Kaderka 2011

analyzovaných živých vstupů, kde budou porovnány jednotlivé časy obou televizí. Pak přejdu již k analýze neverbálních prostředků. Nejprve budou analyzovány živé vstupy televize Nova, následně živé vstupy České televize. V poslední řadě budou výsledky obou televizí komparovány.

Závěr práce bude obsahovat shrnutí zjištěných poznatků, zhodnocení naplnění stanovených cílů a výsledky komparace. K práci je také přiložen multimediální nosič, na kterém budou všechny analyzované živé vstupy ke zhlédnutí.

I. TEORETICKÝ RÁMEC

2. Vymezení komunikace

V úvodu této části práce budou vymezeny pojmy, které se týkají komunikace a živého vstupu jako mediálnímu žánru. Proto je zde stručně definována sociální komunikace, sociální interakce a mediální komunikace.

2.1 Sociální komunikace

„Význam a důležitost komunikace pro život lidí nelze nikdy dostatečně ocenit – jakkoli se tato základní pravda zdá být samozřejmostí a truismem. Bez komunikace nemůže žádná společnost existovat, natož pak vyvíjet se nebo přežít.“⁵

Pojem komunikace nemá jednotnou definici v žádné odborné literatuře. V obecném pojetí se totiž komunikací zabývají všechny vědní obory, které si tento pojem různě interpretují. Základní definice by mohla znít jako „...proces přenosu a výměny sdělení - informací mezi různými systémy nebo subsystémy v rámci daného systému (fyzikální, biologický, sociální apod.)“⁶. Přestože existuje mnoho definic komunikace (R. Dance a C. Larson jich popsali 126), téměř všechny mluví o pěti základních prvcích komunikace, které se liší jen terminologicky. Jsou jimi komunikátor, adresát, komunikační kanál, mediované sdělení a účinek.⁷ Rozsáhlou oblastí komunikace je komunikace sociální, která se odlišuje od komunikace technické. V sociální psychologii jde pouze o komunikování lidí, nikoli o komunikaci v technických systémech.⁸

McQuail rozlišuje několik rovin komunikac⁹ které se odlišují podle míry zespolečenštění, tedy mezi kolika jedinci komunikace probíhá. Na samotném vrcholu zde stojí komunikace celospolečenská, do které můžeme zahrnout komunikaci mediální.¹⁰

⁵ Kunczik 1995: 11

⁶ Osvaldová, Halada 2002: 93

⁷ Reifová a kol. 2004: 98-99

⁸ Křivohlavý 1988: 20

⁹ McQuail: 2007: 27

¹⁰ Dalšími rovinami komunikace, které McQuail uvádí, jsou komunikace intrapersonální (komunikace v rámci jednoho jedince), interpersonální (komunikace mezi dvěma nebo více jedinci), skupinová (například komunikace v rodině), meziskupinová (například v rámci města, obce), institucionální/organizační komunikaci (například podnikatelské firmy, politické systémy) a již zmiňovaná komunikace celospolečenská.

2.2 Sociální interakce

Rozvoj médií pomohl vytvořit nové druhy sociálních interakcí¹¹. „S rozvojem komunikačních médií přestala být sociální interakce závislá na fyzickém sdílení společného prostoru, takže jednotlivci mohou navzájem komunikovat, aniž by přitom byli ve stejný čas na stejném místě. Užívání komunikačních médií tak umožnilo, aby vznikly zcela nové formy vzájemného spojení mezi lidmi.“¹² Thompson rozlišuje tři druhy sociálních interakcí – interakci tváří v tvář, zprostředkovanou interakci a zprostředkovanou kvaziinterakci. Interakce tváří v tvář se odehrává na stejném místě ve stejný čas, má dialogickou formu, kde existuje dvousměrný informační a komunikační tok, a jednotliví účastníci mohou využívat větší počet symbolických kódů k interpretaci svých sdělení. Při zprostředkované interakci se k přenosu obsahů či symbolických sdělení využívá technické médium (může se jednat například o papír, elektrický kabel apod.). Zprostředkovaná kvaziinterakce představuje druh vztahů, které jsou vytvořeny médii. Tento druh interakce se nezaměřuje jako předchozí dvě na konkrétního člověka nebo skupinu osob, ale sdělení produkuje pro neurčité potenciální příjemce. Dalším podstatným znakem, kterým se od předchozích liší, je její monologičnost, jednosměrný tok komunikace.¹³

Konkrétní sociální interakce ale nemusí zahrnovat pouze jeden druh výše zmíněných interakcí. Při každodenních činnostech našeho života se můžeme setkávat s tím, že se při komunikaci jednotlivé druhy mísí. Člověk se může bavit s kolegou (interakce tváří v tvář), přitom telefonovat (zprostředkovaná interakce) a koukat na televizi (zprostředkovaná kvaziinterakce).¹⁴ Podobným příkladem je také forma živého vstupu. Moderátor ve studiu se ptá reportéra na otázku, na kterou mu reportér, nacházející se na jiném místě, odpovídá (zprostředkovaná interakce). Zároveň je toto sdělení určeno především lidem u televize (zprostředkovaná kvaziinterakce).

2.3 Mediální komunikace

„Vývoj lidské civilizace je spojen s objevováním stále nových způsobů komunikace od mimoslovní komunikace pomocí gest přes ústní podání, obraz, písemný projev, tisk a rozhlas

¹¹ Sociální interakce = „vzájemné působení individuí (nebo skupin), jehož podstatou je komunikace a cílem modifikovat jednání druhého interagujícího individua“ (Reifová a kol. 2004: 90)

¹² Thompson 2004: 70

¹³ Thompson 2004: 71-72

¹⁴ Thompson 2004: 73

až k televizi. V naznačené řadě narůstá masový charakter komunikace.¹⁵ Mediální komunikace se vyznačuje tím, že se všechny aktivity komunikace uskutečňují prostřednictvím médií. Jedná se obvykle o aktivity, na kterých se podílí tisk, rozhlas, televize, reklama i tzv. nová média. Příjemcem masových sdělení je publikum, které je velmi početné a rozptýlené a mezi jeho členy se nepředpokládají žádné sociální vazby, vnitřní hierarchie či vzájemná komunikace. Tato komunikace bývá označována také jako „masová“.¹⁶ Thompson ale uvádí, že pojem „masová komunikace“ je zavádějící, protože „...vyvolává představu obrovského obecnstva skládajícího se z mnoha tisíců nebo dokonce milionů jedinců.“¹⁷ Tato představa nemusí být ale vždy správná. Platila by u nejoblíbenějšího tisku či televizních pořadů, ale u většiny mediálních produktů takto veliké publikum není.¹⁸

Kunczik uvádí jako jeden ze základních rozdílů mezi interpersonální a mediální komunikací reciprocitu, tedy vzájemné ovlivňování mezi komunikátorem a recipientem.¹⁹ Ta v mediální komunikaci neexistuje (na rozdíl od té interpersonální). Přesto dodává, že přesnou hranici mezi interpersonální a mediální komunikací určit nejde, protože jsou navzájem nerozlučně propojené (ale v žádném případě úplně stejné). Jako největší výhodu oproti interpersonální komunikaci uvádí fakt, že mediální komunikace má multiplikační faktor, který rozmnožuje a rozšiřuje komunikaci ve velkém rozsahu.²⁰

¹⁵ Musil 2003: 20

¹⁶ Reifová a kol. 2004: 100-102

¹⁷ Thompson 2004: 26

¹⁸ Thompson 2004: 26

¹⁹ Kunczik 1995: 17

²⁰ Kunczik 1995: 17-18

3. Zpravodajství

Jelikož se celá tato práce zabývá primárně živými televizními vstupy ve zpravodajství, je nezbytné vysvětlit základní pojmy, které s tímto typem zpravodajství souvisí.

Tomáš Trampota ve své knize píše: „*Zpravování o významných, zajímavých, překvapivých, úspěšných, tragických či jinak atraktivních událostech patří k nejstarším projevům společenského života.*“²¹ Snaha o získání informací se objevuje již ve středověku, v moderní době se pak projevuje vznikem periodického tisku, rozhlasu a televize.²²

V žurnalistice se postupem času vydělily dva druhy odlišných projevů – zpravodajské a publicistické.²³ Cílem zpravodajství je vyhledávání, shromažďování, třídění, vybírání, interpretace a zveřejňování informací a faktů.²⁴ „*Zpravodajství (...) má především funkci informační a definiční, snaží se aktuální událost bez prodlení zachytit, popsat a předat (za pomoci technických prostředků) různě diferencovaným publikům.*“²⁵ Doménou publicistiky je pak podle Osvaldové hledání souvislostí, vyslovování názorů a komentářů k obvykle známým faktům.

Zpravodajství by mělo přinášet pro příjemce důležité, užitečné nebo zábavné informace.²⁶ Mělo by být přesné, vyvážené, nepředpojaté, poctivé při výběru, zpracování a prezentaci, nestranné, aktuální, včasné, jasné a srozumitelné a především by mělo přinášet pouze fakta, nikoli novinářův názor.²⁷ Zpravodajství je hodně vázáno na čas. Obvykle totiž referuje o probíhajících nebo nedávno ukončených událostech nebo o starších dějích, které se ale vynořily v nových souvislostech.²⁸ Podle McQuaila je odpověď na otázku „*Co je zpravodajství?*“ obtížná. Podle něj je zpravodajství činnost, která definuje velkou část žurnalistické práce.

Osvaldová tvrdí, že by mohla znít stručná charakteristika zpravodajství jako otázka „*Co je nového?*“. Právě na tuto otázku žurnalisté každý den odpovídají pomocí jazykových,

²¹ Trampota 2006: 9

²² Trampota 2006: 9-10

²³ Osvaldová 2011: 13

²⁴ Osvaldová 2007: 216

²⁵ Osvaldová 2011: 13

²⁶ Trampota 2006: 23

²⁷ Osvaldová 2007: 216

²⁸ Osvaldová 2011: 20

stylistických a žánrových prostředků. Zpravodajství totiž označuje nejen fázi hledání a výběru informací, ale také jejich sdělování publiku přes konkrétní žurnalistický projev.²⁹

3.1 Televizní zpravodajství

*„Televizní zpravodajství je určeno očím a uším diváka. Promlouvá k němu prostřednictvím kombinace pohyblivých obrazů, zvuků a mluveného slova, která je zatím nejpřirozenějším a nejkompexnějším smyslovým zprostředkováním informací o okolním světě.“*³⁰ Pro žurnalistickou práci v televizním zpravodajství je důležité především myšlení a vyprávění v obraze. Proto mají reportéři osobitý styl vyjadřování – tzv. audiovizuální jazyk. Prostředky, které reportér využívá, můžeme rozdělit na dvě části – část obrazovou a část zvukovou.³¹ Tento audiovizuální jazyk vznikl s postupným zaváděním nových elektronických technologií, kdy se začaly využívat nové obrazové prvky (jako jsou digitální triky či počítačová grafika a animace), zvuky (reálné zvuky a zvuky prostředí) a další slovní i mimoslovní výrazové prostředky.³²

Podle McQuaila televize tištěná média a rozhlas doplňuje, ale taky je v určitých ohledech „vytlačuje“, a to především v dosahu, oblibě, ve společenské prestiži i ve věrohodnosti.³³ Oblibu televizního zpravodajství dokládá také fakt, že zpravodajské relace patří k nejsledovanějším pořadům televizních stanic.

3.2 Televizní zpravodajské příspěvky

*„Od zpravodajského příspěvku v televizi se požaduje, aby byl stručný, věcný, hutný, jasný a přesný. Jeho maximální délka včetně studiového úvodu přesahuje nezřídka u hlavních témat dne, tzv. otvíráků 2 minuty; průměrná stopáž se pohybuje kolem 1 minuty 30 sekund, řada příspěvků má však pouhých 30 sekund.“*³⁴ Důležitým faktorem je vyváženost obrazu a slova, protože na jeho základě získává divák odpovědi na základní žurnalistické otázky. Zpráva se skládá z obrazu, který je tvořen jednotlivými záběry, ze zvuku a ruchů.³⁵ Podle Lokšíka se hudba ve zpravodajských příspěvcích nevyskytuje, výjimkou je situace, kdy je součástí snímané reality (například reportáž z opery, koncertů či zpráva o policistovi, který

²⁹ Osvaldová 2011: 9-22

³⁰ Lokšík 2011: 73

³¹ Lokšík 2011: 73

³² Osvaldová 2007: 218

³³ McQuail 1999: 49

³⁴ Lokšík 2011: 77

³⁵ Lokšík 2011: 78

hrál na klavír na ulici apod.). U soukromých televizí toto pravidlo zcela neplatí. Ve zpravodajských příspěvcích se zde hudba vyskytuje, a to i když součástí natáčené reality není. Hlavní funkcí hudby v takových reportážích je působení na city diváků a emoční stránku události.

Žánrová typizace zpráv probíhá ze dvou perspektiv – ze strany recipientů a ze strany tvůrců zpráv (sem zařazujeme reportéry, editory, kameramany, střihače, moderátory atd.). Perspektiva tvůrců je detailnější a konkrétnější. Neznamená to ale, že by všichni diváci vnímali zpravodajství jen jako sled zpráv, ale mohou si všimnout určité struktury relace, kdy jsou zvyklí, že je na začátku stručný přehled zpráv, poté následují ty nejzávažnější zprávy dne a nakonec přijde „oddychová“ reportáž (příkladem mohou být známé „zvírátkové“ reportáže na konci Televizních novin).³⁶ *„Přesto jsou si tvůrci zpráv lépe vědomi stavebních prvků žánru, jejich uspořádání (kompozice), orientace k divákům, rozdílů mezi dílčími žánry v komunikačním prostředí televizního zpravodajství – jinak řečeno, jsou si lépe vědomi jak vnitřní a vnější struktury, tak interakční roviny žánru televizních zpráv.“*³⁷

3.2.1 Typologie televizních zpráv

Typologií televizních zpravodajských příspěvků můžeme najít hned několik (např. Lokšík³⁸). Pro potřeby této práce jsem si zvolila rozdělení od Kaderky a Havlíka, kteří ve své studii rozdělují zprávy podle etnometodologické perspektivy – tedy z perspektivy pracovníků, kteří se podílejí na tvorbě zpravodajství.³⁹ I já se ve své práci věnuji především reportérům, kteří tvoří živé vstupy, tudíž pro mé účely poslouží lépe toto dělení. S využitím televizního slangu můžeme dílčí zpravodajské žánry v televizní zpravodajské relaci rozdělit na hedlajny, kárty, lajfy a kraťasy. Rozdíly mezi nimi nacházíme z hlediska funkce a vnitřní struktury.⁴⁰

Z těchto jednoduchých zpravodajských žánrů poté vznikají žánry komplexnější, složitější, kterými jsou zpravodajské relace. Ty se skládají kromě těchto menších žánrů také ze znělek, upoutávek či kontaktních formulí (například pozdravení diváků).⁴¹

³⁶ Kaderka, Havlík 2010: 544

³⁷ Kaderka, Havlík 2010: 544

³⁸ Ten rozděluje zprávy na čtené, obrazové, kombinované, reportážní a televizní zpravodajský rozhovor (kam řadí i živý vstup redaktora) (Lokšík 2011: 85–87)

³⁹ Kaderka, Havlík 2010: 538

⁴⁰ Kaderka, Havlík 2010: 544

⁴¹ Kaderka, Havlík 2010: 544

„Hedlajny“⁴² jsou úvodní přehledy zpráv, které čtou moderátoři ve studiu. Obvykle se během hedlajnů na obrazovce přehrává natočený obrazový materiál.⁴³ Zpravidla se jedná o dynamický přehled tří až pěti hlavních zpráv, který se objevuje v úvodu televizní zpravodajské relace. Jeho cílem je diváka okamžitě zaujmout a upoutat. Má náročnou kompozici a význam, který plní ve vztahu k divákovi.⁴⁴

„Kárty“⁴⁵ jsou reportáže, hlavní složky standardní zprávy. Označují se tak také zprávy jako celek. Ty se skládají ze dvou částí. Nejprve moderátor či moderátorka ve studiu přečte úvod zprávy, poté přichází samotná reportáž.

„Lajfy“⁴⁶ jsou živé vstupy reportérů do vysílání. Jde o vystoupení redaktora na kameru, které není předtočené, odehrává se v reálném čase. V dnešní době se staly již neoddelitelnou součástí televizního zpravodajství. Více informací o živém vstupu se nachází v kapitole č. 4.

„Kraťasy“⁴⁷ jsou krátké zprávy. Čte je moderátor či moderátorka ve studiu, obvykle na pozadí připraveného obrazového materiálu. *„Kraťasy se nejvíce uplatňují v krátkých zpravodajských relacích. Jsou však zařazovány také do hlavních večerních zpravodajských pořadů, kde jako bloky domácích a zahraničních informací doplňujících zpravodajskou mozaiku dne plní funkci výrazných rytmických předělů a slouží k osvěžení pozornosti diváků.“*⁴⁸

V následující části práce bude pozornost věnována pouze živým vstupům, protože se od ostatních zpráv odlišují právě tím, že v nich reportéři vystupují „živě“, tudíž nemohou svoji promluvu či užívané prostředky neverbální komunikace následně upravovat.

⁴² Z anglického *headlines* = titulky, nadpisy

⁴³ Kaderka, Havlík 2010: 544

⁴⁴ Lokšík 2011: 85

⁴⁵ Ze zkratky *CRT* (zkratka v redakčním počítačovém systému)

⁴⁶ Z anglického *live* = živý, aktuální

⁴⁷ Slangový výraz pro *krátkou zprávu*

⁴⁸ Lokšík 2011: 87

4. Živý vstup

Následující kapitola se bude zabývat základním dělením živých vstupů, funkcemi a komunikační strukturou živého aktu.

4.1 Základní dělení živých vstupů

Základní rozdělení živých vstupů publikoval Boyd v knize *Broadcast Journalism: Techniques of Radio and Television News*. Dodává k nim, že anglické názvy, které jim dává, se v různých částech světa mohou lišit. Živé vstupy rozděluje na čtyři typy: obousměrný (*The Two-way*) živý vstup, odkazovací (*The Live link*), video obrazovku (*The video wall*) a grafickou montáž (*The graphic montage*).⁴⁹

Tato typologie je vytvořená především podle technických hledisek, která jsou pro živé vstupy potřeba. Nezajímá se již o to, jaké informace nám reportéři v živých vstupech přinášejí, protože Boyd automaticky předpokládá, že jde o nejnovější a nejzajímavější informace, které se reportéři na místě události dozvěděli.

Princip obousměrného živého vstupu spočívá v tom, že reportér z místa události odpovídá na otázky, které mu klade moderátor ve studiu. Tyto rozhovory bývají obvykle připravené, přesto se ale stává, že reportér z nějakého důvodu (špatná komunikace ve studiu, rychlost, zmatek) otázky předem nezná. Boyd proto doporučuje, aby si reportéři v takovém případě připravili slova, kterými budou reagovat na otázku, na kterou odpověď zatím neznají.⁵⁰

Při odkazovacích živých vstupech se nejprve pustí zpráva, kterou reportér vytvořil již dříve, následně se moderátor ve studiu živě spojí s reportérem v terénu, který doplní nejnovější informace k tématu, které bylo právě odvysílané v reportáži. Moderátor na reportéra pouze odkáže (například „A na místě události je náš zpravodaj XY“), ale poté už mu otázky nepokládá a reportér prezentuje celý příběh bez moderátorova zásahu.⁵¹ Při „přelomových“ událostech může dojít o odkázání na reportéra v terénu i bez předchozí zprávy. Reportér poté říká a ukazuje divákům událost, která se právě děje. V některých případech může reportér přednášet nejnovější novinky o události přímo ve studiu u

⁴⁹ Boyd 2008: 288-289

⁵⁰ Boyd 2008: 288

⁵¹ Boyd 2008: 288

moderátora.⁵² V mém analyzovaném vzorku se právě tento druh živého vstupu objevuje nejvíce.

Specifikem živého vstupu u video obrazovky je, že reportér stojí v televizním studiu u moderátora a ke sdělování nejnovějších informací a příběhů využívá řadu klipů, obrázků a grafiky, což mu pomáhá komplexně vysvětlit komplikovaný příběh. Na rozdíl od živých vstupů v terénu může reportér ve studiu využívat poznámky (desky, tablet, čtecí zařízení).⁵³

Grafická montáž je typ živého vstupu, kdy je reportér na místě události, ale během jeho vystoupení je překrytý jinými záběry nebo grafikou. Velice důležitou podmínkou je při tomto typu živého vstupu komunikace mezi reportérem a redakcí. Musí se totiž ujistit, že reportér bude mluvit přesně o tom samém, co se bude v té samé chvíli objevovat také na grafice či jiných záběrech. Reportér může být překrytý záběry zcela (v tomto případě může číst své předem připravené poznámky), nebo pouze částečně. Zapamatování čísel, ke kterým se grafika často vztahuje, je pro reportéra ale obtížné, proto je přijatelné, aby na chvíli přerušil oční kontakt a přesné číslo nebo citace přečetl.⁵⁴

Při zpracovávání analyzovaného vzorku jsem zjistila, že Boydova typologie živých vstupů dostatečně nepokrývá typy, které se objevují ve zpravodajství České televize a televize Nova. Nejvíce se v analyzovaném vzorku objevoval typ živého vstupu, který by mohl být nazván jako „úvodní“. Tento živý vstup je velmi podobný odkazovacímu živému vstupu, zatímco se ale u odkazovacího živého vstupu nejprve pustí reportáž a následně se moderátor spojí s reportérem pro doplnění informací, u tohoto typu živého vstupu je princip obrácený. Moderátor se nejprve spojí s reportérem, ten řekne úvodní informace a až poté je puštěna dříve natočená reportáž, která s daným tématem souvisí. Tento druh živého vstupu se v analyzovaném vzorku objevuje celkem šestnáctkrát (z celkového počtu čtyřiceti živých vstupů), přičemž se více nacházel u živých vstupů České televize.⁵⁵

V pořadí druhým živým vstupem, který se v analyzovaném vzorku vyskytoval nejvíce, byl samostatný živý vstup, který nenavazoval a ani neuváděl žádnou další reportáž. Jako obousměrný živý vstup ho ovšem nazvat nelze, jelikož postrádá princip, kterým je opakované předávání slova od moderátora ve studiu k reportérovi v terénu. Samostatný živý vstup

⁵² Boyd 2008: 288-289

⁵³ Boyd 2008: 288-289

⁵⁴ Boyd 2008: 288-289

⁵⁵ Celkový výskyt úvodního živého vstupu v analyzovaném vzorku: v deseti živých vstupech ČT (z celkových dvaceti) a v šesti živých vstupech TV Nova (z celkových dvaceti)

funguje ovšem tak, že moderátor ve studiu reportéra uvede a položí mu pouze první otázku. Reportér poté již vede celý živý vstup sám, někdy je jeho výstup doprovázen předtočenými záběry. Tento typ se v analyzovaném vzorku objevil celkem dvanáctkrát (ze čtyřiceti).

V analyzovaném vzorku se objevily živé vstupy, které splňovaly charakteristiku odkazovacího živého vstupu (devět živých vstupů ze čtyřiceti). Příklady živého vstupu u video obrazovky byly během celého období, kdy jsem vzorky sbírala,⁵⁶ pouze dva, a to na televizi Nova. Tam se také objevil zvláštní typ živého vstupu, který propojoval dvě reportáže na podobná témata. Jedná se o situaci, kdy je nejprve puštěna předtočená reportáž, následně se moderátor spojí s reportérem v živém vstupu, který některé informace doplní a zároveň uvede další reportáž, která se zabývá stejnou tematikou. U televize Nova není tento typ živého vstupu výjimkou. Objevuje se obvykle při významných tématech, jako tomu bylo v tomto případě, kdy byly obě reportáže i živý vstup o zabezpečení zimní olympiády v Soči. Příklady obousměrného živého vstupu a grafické montáže nebyly v daném období zaznamenány.

Dále se budu tedy zabývat pouze živými vstupy úvodními, samostatnými, odkazovacími, živými vstupy u video obrazovky a jedním živým vstupem propojovacím, protože jiné typy živého vstupu se v analyzovaném vzorku a ani v pozorovaném období nevyskytovaly.

4.2 Funkce živého vstupu

Velké množství živých vstupů ve vysílání vysvětluje Milan Fridrich jako splnění přání diváků, kteří touží po tom, aby mohli živě sledovat místa, kde se něco děje, a být vtaženi do významných událostí, aniž by museli vstát z pohovky či křesla. Divák chce „...zážitek, kdy je vtažen do významného jednání parlamentu, kdy se jakoby přímo účastní jednání Ústavního soudu, sjezdů politických stran, demonstrací, protestů, kongresů, zajímavých a klíčových konferencí, duelů významných politických osobností, vernisáží. Uvidí práci reportéra, jeho tvář v akci.“⁵⁷ Jak dále Fridrich uvádí, v dnešní době již není zpravodajství poskytovatelem tzv. „mrtvých zpráv“, ale zaměřuje se především na aktuální informace a záběry. Proto dnes televizní zpravodajství stojí především na přenosových vozech a na aktivitě reportérů

⁵⁶ Viz. Kapitola 7.2

⁵⁷ Motil 2012: 173

v terénu.⁵⁸ Podle Ramoneta jsou živé vstupy využívány především kvůli tomu, že dokážou v divácích vyvolat tzv. „iluzi pravdy“.⁵⁹

Díky moderním technologiím se mohou reportéři dostat na místo události během několika minut a během dalších pár minut mohou z místa vysílat nejčerstvější informace. Reportér má v živém vstupu vyprávět, co se stalo na místě, kde se právě nachází, nebo je v jeho blízkosti.⁶⁰ Základní funkcí živého vstupu by tak podle Boyda mělo být přinášení nejnovějších informací z místa dění. Tuto funkci však některé živé vstupy již částečně nebo vůbec nesplňují. Často se živý vstup uskutečňuje z místa, které nemá s událostí žádnou spojitost, někdy dokonce uvnitř samotného televizního studia. Boyd ve své publikaci uvádí, že začínají být ve zpravodajství běžné také situace, kdy reportér v živém vstupu stojí například před prázdnou budovou v deset večer a má říci divákům „nejnovější“ informace ze schůzky politické strany, která však skončila již v pět hodin odpoledne.⁶¹ Jak ale zjistil Horák ve své diplomové práci, reportéři se na místě událostí ve velkém množství případů nenachází, „...živé vstupy využívají jen k tomu, aby u diváka vytvořily iluzi, že jsou skutečně v terénu a sbírají informace právě teď“.⁶² Také udává, že počet živých vstupů ve zpravodajství se zvyšuje a jsou využívány i tam, kde nemají smysl.

4.3 Struktura živého vstupu

Živý vstup je živé vystoupení reportéra či reportérky ve vysílání. Může se objevovat ve dvou podobách – audiovizuální živý vstup a živý vstup telefonický, který je prováděn buď pomocí videotelefonu, nebo jiné telekomunikační techniky.⁶³ Jedná se o formu televizního zpravodajského rozhovoru. „V televizní praxi je slovem rozhovor – interview – běžně označována každá audiovizuální forma, která je realizována metodou otázek a odpovědí. V takto široce pojatém smyslu jsou pak za rozhovor považovány různé varianty a druhy tohoto žánru.“⁶⁴ Za rozhovor je tedy považován i živý vstup reportéra do vysílání, který probíhá formou dialogu s moderátorem či moderátorkou ve studiu. Moderátor ve studiu obvykle reportéra uvede a položí mu otázku. Reportér na to zpravidla reaguje rozvítenou odpovědí na

⁵⁸ Motal 2012: 173

⁵⁹ Ramonet 2003: 134 – 135

⁶⁰ Boyd 2008: 288

⁶¹ Boyd 2008: 289

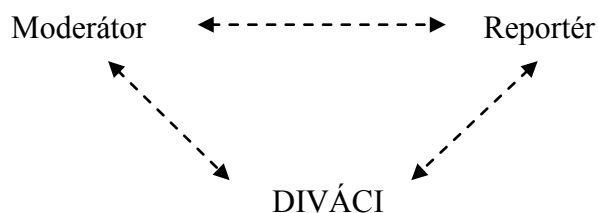
⁶² Horák 2013: 45

⁶³ Lokšík 2011: 87

⁶⁴ Lokšík 2011: 87

otázku. Moderátor ve studiu také zpravidla živý vstup ukončuje (například *To byl náš zpravodaj Miroslav Karas z Moskvy*).⁶⁵

Živý vstup je mediální dialogický žánr, který se od běžných rozhovorů liší. Důležitým rysem, který je od sebe odlišuje, je fakt, že mediální rozhovor je orientován na publikum, tedy na posluchače či diváky. Jedná se o zprostředkovanou kvaziinterakci, která je vytvářena médii. Proto také nemá mediální rozhovor některé rysy, které lze přirozeně vidět u běžného rozhovoru tváří v tvář.⁶⁶ Reportér i moderátor se totiž nezaměřují na známou osobu nebo skupinu osob, ale sdělení produkuje pro neurčitého potenciálního příjemce.

Obr. 1: Schéma živého vstupu

Obrázek č. 1 ukazuje komunikaci během živého vstupu. Moderátor ve studiu komunikuje s reportérem, který se nachází na jiném místě (v případě živého vstupu typu video obrazovka je ale reportér přímo ve studiu u moderátora). Celá komunikace, která mezi nimi probíhá, je zaměřená na diváky, kteří jejich rozhovor sledují.

V živých vstupech se objevuje jazykový projev s prvky nepřipravenosti, improvizace. Reportéři, kteří v živých vstupech vystupují, by měli umět co nejrychleji uspořádat své myšlenky a vyjádřit je plynně a rychle. Důležité jsou také improvizací schopnosti, které jim umožňují dobře zvládnout nepředvídatelné situace.⁶⁷

⁶⁵ Kaderka, Havlík 2010: 545

⁶⁶ Čmejková 2003: 84-85

⁶⁷ Herbert 2000: 241-242

II. RÁMEC ANALÝZY

5. Neverbální komunikační prostředky

V této části práce budou popsány významné komunikační neverbální prostředky, které se objevují ve vystoupení reportérů v živých vstupech. Zabývat se budu rolí prostředí, posturologií, gestikou, mimikou, pohledy očí a paralingvistikou. Tyto neverbální prostředky byly vybrány z toho důvodu, že mají interakční funkci, jsou součástí mluveného projevu reportérů.

5.1 Neverbální komunikace

Pojem neverbální, mimoslovní či nonverbální komunikace vymezuje oblast, kde jde o jiné než slovní, tedy verbální, vyjadřování. Podle Křivohlavého jde při neverbální komunikaci o to, co si sdělujeme výrazem obličeje, oddálením, dotekem, postojem, pohyby, gesty, pohledy, tónem řeči, úpravou zevnějšku a podobně.⁶⁸

S touto definicí neverbální komunikace se s Křivohlavým shodují také DeVito⁶⁹ a Vybíral, který ale dodává, že tyto způsoby neverbální komunikace můžeme ještě dále dělit a samostatně analyzovat.⁷⁰ Jako příklad uvádí pohyby rukou, pohyby nohou apod. Wahlstromová v publikaci *Perspectives on Human Communication* přidává ke způsobům neverbálního komunikování ještě chronemiku a zacházení s předměty.⁷¹ Zcela odlišné rozdělení nalezneme u Reifové, která rozděluje neverbální systém lidské komunikace na prvky kinetické, paralingvistické, interakční a prozodické.⁷² Odlišné pojetí nalezneme také u Jarouška, který rozděluje neverbální signály na statické (obličejové rysy, tělesná stavba, barva hlasu apod.) a dynamické (tělesný kontakt, postoj, gesta apod.).⁷³

Nicméně pro potřeby této práce bude využito dělení podle Křivohlavého, protože se na něm shoduje více autorů a rozděluje neverbální signály do skupin, které budou analyzovány v další části práce.

⁶⁸ Křivohlavý 1988: 32

⁶⁹ DeVito 2008: 125

⁷⁰ Vybíral 2009: 81

⁷¹ Vybíral 2009: 82

⁷² Reifová a kol. 2004: 103

⁷³ Vykopalová 2000: 74

*„Neverbální komunikaci patří v mezilidském kontaktu důležité postavení. Nejenom proto, že je nejstarším způsobem dorozumívání (v počátečních vývojových stádiích se lidé dorozumívali beze slov), ale i proto, že doprovází člověka ve všech etapách jeho života.“*⁷⁴ Křivohlavý ve své publikaci uvádí, že důvodem, proč narůstá zájem o zkoumání a studium neverbální komunikace, je částečně také to, že se každý den dívají milióny diváků na televizi, která je plná obličejů, pohybů, gest atd.⁷⁵

Neverbální komunikace má mnoho funkcí, pro které ji komunikující využívají. Slouží jako podpora verbálních projevů, jako úplná náhrada řečových promluv, jako způsob vyjádření emocí či interpersonálních postojů, k sebevyjádření. Existují také situace, kde se využívá ustálených neverbálních prostředků. Jedná se o ceremoniály či rituály (například pozdrav na uvítanou, žehnání při mši), propagandu, masová setkání a demonstrace (např. vyjádření souhlasu potleskem) či umění, v pantomimě, tanci, baletu a dalších.⁷⁶

5.2 Prostředí

*„Člověk může být v konkrétní situaci velmi špatně ‚čitelný‘ i pro zkušeného pozorovatele. Vždy hrozí unáhlenost úsudku a chybné vyhodnocení. Navíc interpretace, které si nevšímají kontextu, jsou ve své podstatě chybné.“*⁷⁷ Kontext představuje celkový rámeček, ve kterém se komunikace uskutečňuje. Vždy je důležité především s kým, kde, o čem, jakým způsobem a proč člověk komunikuje. Velký vliv má na komunikaci také prostředí a role. Většina lidí totiž komunikuje odlišně v zaměstnání, doma, ve společnosti, v přítomnosti známých či neznámých lidí. *„Každá komunikační situace je jiná a někdy je komunikace jednoho a téhož člověka výrazně odlišná podle prostředí, ve kterém se nachází a uplatňuje.“*⁷⁸

Vliv prostředí hraje velkou roli také u živých vstupů. V ideálním případě by se měl živý vstup odehrávat, jak bylo zmíněno již výše, na místě události nebo alespoň co nejbližší. Ve zpravodajství se ale objevují případy, kdy se reportér nachází na nespécifikovaném místě, které nemá s místem události žádnou spojitost. Případně stojí přímo ve studiu, i když se nejedná o živý vstup typu video obrazovka (při níž se reportér nachází přímo ve studiu u moderátora).⁷⁹ Reportéři televize Nova často využívají pro své živé vstupy prostory budovy

⁷⁴ Bednaříková 2006: 21

⁷⁵ Křivohlavý 1988: 32

⁷⁶ Vybíral 2009: 90

⁷⁷ Vybíral 2009: 102

⁷⁸ Vybíral 2009: 39

⁷⁹ Boyd 2011: 289

televize, jako jsou chodby a balkóny. „*Tento živý vstup bývá zcela připravený, reportér zná přesné otázky, na které bude muset reagovat.*“⁸⁰

Vzhledem k tomu, že je prostředí důležitým faktorem, který ovlivňuje interpretaci neverbálních prostředků, bude mu věnován prostor i v analytické části.

5.3 Posturologie

Posturologii lze definovat jako nauku o polohách lidského těla v sociální interakci. „*Tělesná poloha naznačuje skutečně nejen to, co se nyní s danou osobou děje, ale i to, co se s ní dělo v předcházejícím okamžiku. Do značné míry tato poloha naznačuje i to, co se s danou osobou bude dít v následující chvíli.*“⁸¹ Posturologie je tedy druh neverbální komunikace, při které dochází ke sdělování fyzickými postoji, držením těla či postojovou konfigurací. Při pozorování těchto znaků můžeme zjistit například míru sebevědomí, citové naladění či strojenost.⁸²

Fyziologie rozeznává, jak uvádí Křivohlavý, tři základní polohy člověka – vstojí, vsedě a vleže. Při každé z těchto poloh mohou jednotlivé části těla zaujímat velké množství poloh. Ty se mění podle prostředí i podle toho, zda jsme v přítomnosti dalších lidí.⁸³ Křivohlavý uvádí jako příklad „...*uvolněný ‚posed‘ dospívajícího děvčete v situaci, kdy je v místnosti sama (ohnutá záda, kolena od sebe, vpadlý hrudník, k sobě stažená ramena atp.), a v situaci, kdy je ve společnosti a dívá se na ni pohledný mladík (rovná záda, vypjatý hrudník, kolena u sebe, vypjatá ramena atp.)*“.⁸⁴

Poloha je také důležitá v případě, kdy spolu hovoří více lidí. Bednaříková uvádí, že pokud ostatní účastníci komunikace zaujímají stejnou polohu, hovořícího to nijak neovlivňuje a neruší. Pokud lidé zaujímají odlišnou polohu, může to mít na hovořícího již vliv. Příkladem může být například stav nadřízenosti a podřízenosti.⁸⁵

V analytické části bude zaměřena pozornost především na postoj reportérů, jakým způsobem jsou zabíráni (tj. jaká část těla je vidět na televizních obrazovkách) a jestli se při živých vstupech pohybují či stojí na jednom místě.

⁸⁰ Horák 2013: 25

⁸¹ Křivohlavý 1988: 60

⁸² Bednaříková 2006: 28

⁸³ Křivohlavý 1988: 61

⁸⁴ Křivohlavý 1988: 62

⁸⁵ Bednaříková 2006: 28

5.4 Gestika

Jako gestika se nazývá druh neverbální komunikace, který pojednává o pohybech rukou, které nahrazují verbální komunikaci nebo ji doprovázejí.⁸⁶ „*Gesta vzbuzují prvořadou pozornost proto, že při neverbálním sdělování plní funkci obdobně komplexních jednotek, jako jsou slova. I gesto má povětšinou nejednoznačný význam. Často je gesto jakýmsi tichým slovem a snadno může nahradit větu.*“⁸⁷ Gestikulace má také jako jediný druh neverbální komunikace svoji vlastní syntax. To znamená, že její slovní zásoba a gramatika vytváří jazyk, který pak užívají například jedinci se sluchovým postižením. Jiným souborem gest může být také vytvořen tajný znakový jazyk.⁸⁸

Na formování gest má velký vliv kulturní prostředí i etnické vlivy. V případě, že se člověk pohybuje v jiném kulturním prostředí, měl by si dávat pozor, protože některá gesta mohou mít v různých kulturách odlišné významy.⁸⁹ DeVito udává jako příklad sevřenou pěst se vztyčeným ukazováčkem a malíčkem.⁹⁰ Toto gesto se v Texasu považuje za pozitivní signál podpory, zatímco v Itálii se jedná o urážku. Odlišné interpretace tohoto gesta jsou i v Africe – v některých částech je považováno za gesto, které odhání zlo, v jiných představuje kletbu.

Vybíral udává, že i gesta mohou sloužit nejen jako náhrada slova, ale také jako ilustrace řečeného, regulace nebo jako adaptéry.⁹¹ Podle Lewise se dají pohyby rukou rozdělit na čtyři skupiny – na symboly, ilustrátory, regulátory a adaptéry.⁹² Symboly jsou neverbální signály, které mohou být konkrétně přeloženy slovy. Příkladem může být zvednutý palec nebo palec a ukazovák tvořící O, což vyjadřuje výraz OK. Tato gesta jsou často specifická pro danou kulturu a mimo ni nemusí být správně interpretovány.⁹³ Symboly nemusí být vyjádřeny vždy jen pomocí ruky. Může se jednat například o pokrčení nosu jako výraz pro znechucení, zakroucení hlavou jako signál odmítnutí apod.⁹⁴

⁸⁶ Křivohlavý 1988: 66

⁸⁷ Vybíral 2009: 83

⁸⁸ Vybíral 2009: 83

⁸⁹ DeVito 2008: 125

⁹⁰ DeVito 2008: 125

⁹¹ Vybíral 2009: 83-84

⁹² Lewis 1995: 24

⁹³ Lewis 1995: 24 – 25

⁹⁴ Lewis 1995: 26

Ilustrátory jsou gesta, která nějakým způsobem ilustrují verbální projevy, které doprovázejí (například ukázu na předmět, o kterém mluvím; přiblížím výšku nějakého předmětu, o kterém je řeč apod.).⁹⁵ Mohou být využívány také pro zdůraznění verbální složky komunikace, udávání tempa a rytmu mluvenému slovu.⁹⁶ Regulátory komunikující užívají k tomu, aby kontrolovali, monitorovali, koordinovali či udržovali řeč komunikačního partnera (například kývání jako signál souhlasu s tím, co jiný říká). „*Regulátory mohou být též použity pro urychlení nebo zpomalení řečníka, pro naznačení, že má pokračovat, nebo pro vyjádření žádosti, aby předal slovo druhému.*“⁹⁷ Adaptéry jsou gesta, která pomáhají komunikujícím uspokojit osobní potřebu. Sem lze zařadit například poškrábání se ve vlasech, abychom se zbavili svědění, mačkání propisky (adaptér zaměřený na předmět) nebo upravování kravaty komunikujícímu partnerovi (adaptér zaměřený na osobu).⁹⁸

Přestože existuje i odlišné dělení gest,⁹⁹ v analytické části práce budu vycházet z typologie od Lewise, protože se v základní charakteristice gest shoduje s DeVitem i Vybíralem,¹⁰⁰ jejichž publikace jsou také zdroji této práce.

5.5 Mimika

Mimika je druh neverbální komunikace, kdy člověk komunikuje pohyby obličejových svalů. Tato komunikace je velmi důležitá pro sdělování emocionálních stavů, postojů a reakcí lidí.¹⁰¹ „*Nejsou to jen emoce, co je možno pozorovat v obličeji. Pravdou je, že mimikou sdělujeme i kulturně tradovaná gesta (například tzv. zdvořilostní úsměv) a tzv. instrumentální pohyby (například výrazy obličeje při kýchání).*“¹⁰²

Podle Křivohlavého existují dvě domněnky, jak pohlížet na strukturu lidské tváře.¹⁰³ První z nich bere obličej jako nedílný celek, kdy se emoce vyjadřují celým obličejem. Druhý tvrdí, že tvář má svoji strukturu, která je složena z různých oblastí. Křivohlavý se přiklání k druhé variantě,¹⁰⁴ stejně je tomu například i u Ekmana¹⁰⁵ či Vykopalové¹⁰⁶. Tvář je podle

⁹⁵ DeVito 2008: 126

⁹⁶ Lewis 1995: 26

⁹⁷ Lewis 1995: 30

⁹⁸ DeVito 2008: 126

⁹⁹ Např. Kaderka 2011

¹⁰⁰ DeVito 2008, Vybíral 2009

¹⁰¹ Bednaříková 2006: 25

¹⁰² Křivohlavý 1988: 34

¹⁰³ Křivohlavý 1988: 39

¹⁰⁴ Křivohlavý 1988: 39

¹⁰⁵ Ekman 1972 (In Křivohlavý 1988)

nich rozdělená na tři mimické zóny – oblast čela a obočí, oblast očí a víček a oblast dolní části obličeje, která zahrnuje tváře, nos a ústa. Od nich se odlišuje Mikuláščík, který ve své publikaci Komunikační dovednosti v praxi rozděluje tvář pouze na dvě obličejové zóny – na čelo, nos a oči a na dolní polovinu obličeje.¹⁰⁷ Pro potřeby mé analýzy se budu držet rozdělení od Křivohlavého, protože se na něm shoduje většina autorů.

Nejjednodušším způsobem, jak studovat emoce v mimických výrazech, jsou fotografie tváří osob, kteří právě zažívají nějaký silný emoční zážitek.¹⁰⁸ Nejprve byly k těmto účelům využívány tváře profesionálních herců, později, kvůli větší míře autenticity, se fotografie pořizovaly skrytou kamerou na přirozených místech. Tyto fotografie byly poté promítány pokusným osobám, které měly uvést buď emoci, nebo to, co osoba na fotografii prožívá, nebo v jaké situaci se nachází. Těmito pokusy bylo zjištěno, že jsou emoce, které jsou velice přesně identifikovatelné (například štěstí, strach, smutek či překvapení), ale také ty, u kterých to jde již obtížně (například rozčilení nebo znechucení). Proto je také možné tvrdit, že pozitivní emoce se identifikují lépe než ty negativní.¹⁰⁹

Projevy emocí a to, jak jsou intenzivní, také závisí na několika faktorech. V první řadě na situaci, jejích sociálních rysech a očekáváních, které jsou s ní spojené (například pohřeb). Dále také na osobnostních rysech osoby, která danou situaci prožívá, a na sociálních (sociální role, prestiž,...) a obecných charakteristikách osoby (věk, pohlaví,...), která emoci prožívá. Dalšími faktory jsou proměnlivost situace během sociální interakce a také kulturní vlivy.¹¹⁰

5.6 Zraková komunikace

Při tomto druhu neverbální komunikace jsou podstatné naše oči, jde o komunikaci prostřednictvím pohledů. Jedná se o pohledy jiných lidí na nás a o naše pohledy na ně. Oči totiž obsahují informace, které jsou při našem osobním styku vzácné a důležité. Mohou nám napovědět velké množství informací o osobě, se kterou přicházíme do styku. Vypovídají nám například něco o jejím psychickém stavu, o jejích vlastnostech a také informace o jejím vztahu k naší osobě. Oči mají v rámci neverbální komunikace dvě hlavní funkce – slouží jako přijímače informací, ale také jako jejich vysílače.¹¹¹

¹⁰⁶ Vykopalová 2000

¹⁰⁷ Mikuláščík 2010: 109

¹⁰⁸ Křivohlavý 1988: 39

¹⁰⁹ Křivohlavý 1988: 39

¹¹⁰ Vykopalová 2000: 85

¹¹¹ Křivohlavý 1988: 75

„Mezi první kroky při vzájemné interakci patří navázání zrakového kontaktu a pozorování, prozkoumávání nejdůležitějšího informačního zdroje lidského těla, obličeje.“¹¹² Signály, které jsou sdělovány očima, se mohou lišit – na délce, směru či charakteru pohledu. Každá kultura má svá vlastní pravidla, která jsou při zrakovém kontaktu vhodná.¹¹³ Křivohlavý uvádí¹¹⁴, že při pozorování řeči očí je nejdůležitější věnovat pozornost zaměření pohledu (tedy tomu, do jakých tzv. terčů je pohled zacílen), době trvání bodového zaměření pohledu (jak dlouho zůstává pohled zacílený v určitém terči), četnosti pohledů na různé terče, sledu pohledů (pořadí terčů, na které jsme se dívali), celkovému objemu pohledů, úhlu pootevření očních víček (jestli se díváme očima dokořán či přivřenýma), průměru zornice, odklonu směru pohledu od normály obličeje (jestli se díváme otočením hlavy nebo jen „po očku“), mrkacím pohybům, tvarům a pohybům obočí a tvarům vrásek kolem očí.

5.7 Paralingvistika

Paralingvistika se zabývá formální stránkou řeči, tedy tím, jak je sdělení řečeno. „Mimojazykovým (paralingvistickým) projevem se nazývá vokální (ale přitom neverbální) dimenze řeči. Nejde zde o to, co říkáte, ale jak to říkáte. Také mlčení je sice absencí zvuku, ale není absencí komunikace.“¹¹⁵ Do této oblasti patří mnoho aspektů – například přízvuk, slovosled, rychlost, hlasitost či rytmus řeči. Kromě toho sem řadíme také tzv. vokalizaci, což jsou zvuky, které jsou vydávány například při pláči, šeptání, zívání apod. Všechny tyto aspekty nám něco sdělují. Tatáž promluva, která je jednou řečena pomalu a podruhé rychle, nesděljuje to samé. Stejně tak je rozdílné, když říkáme stejnou větu při pláči nebo lhostejně.¹¹⁶

Podle Křivohlavého lze rozdělit paralingvistické složky akustického projevu do čtyř skupin – na hlasové dimenze akustického projevu, časové charakteristiky řečového projevu, interakční vztahy v jazykovém skupinovém projevu a jiné než slovní akustické projevy. V hlasové dimenzi je, jak již samotný název skupiny napovídá, ústředním pojmem hlas. Ten neslouží pouze k přenášení obsahu sdělení, ale také ke sdělování informací o psychickém stavu hovořící osoby, který se odráží především ve zbarvení hlasu, jeho tónu a v hlasitosti. Ve skupině časové charakteristiky projevu si všímáme především rychlosti či tempa řeči. Třetí skupina se zabývá rozhovorovou formou řeči, kdy nemluví pouze jeden člověk, ale role

¹¹² Vykopalová 2000: 82

¹¹³ DeVito 2008: 132

¹¹⁴ Křivohlavý 1988: 77 – 79

¹¹⁵ DeVito 2008: 143

¹¹⁶ DeVito 2008: 143

mluvčích se mění. Zde se sledují například délky řeči jednotlivých účastníků rozhovoru, přestávky v řeči apod. Čtvrtá skupina se zabývá mimoslovními složkami hlasového projevu, kam patří „zvuky, které lze těžko popsat, tj. zachytit a registrovat. Máme na mysli všelijaké zvuky a pazvuky, které vycházejí z hrdla, ale kterých si slovník jazyka českého vůbec nevšimá.“¹¹⁷ Patří sem například různé hezitační zvuky jako „ééé“, „hm“ či „ehm ehm ehm“, ale také chyby v řeči jako nedokončené věty, opakování, opomenutí, přerušování, zakoktání apod.¹¹⁸

V analytické části práce se budu zabývat pouze intonací – tedy melodií hlasu, kadencí. Budu sledovat, zda reportéři mluví stále stejným tónem, hovoří s přirozenou intonací nebo intonaci přehánějí. Intonace byla vybrána z toho důvodu, že lze u reportérů dobře zaznamenat. Ostatní prvky paralingvistiky by byly z hlediska analýzy technicky i obsahově náročné.

¹¹⁷ Křivohlavý 1988: 140

¹¹⁸ Křivohlavý 1988: 135 – 142

6. Televizní noviny a Události

V následující části budou stručně představeny hlavní zpravodajské relace České televize (Události) a televize Nova (Televizní noviny) jakožto pořady, ze kterých budu čerpat vzorky k analýze (více informací o obou televizích v příloze I.).

6.1 Televizní noviny – hlavní zpravodajská relace televize Nova

„*Sledujete hlavní zpravodajskou relaci televize Nova, dnes s Lucií Borhyovou a Reym Korantengem.*“ Toto uvítání (s obměnami jmen moderátorů) slýchává každý den velké množství diváků, které dělá z Televizních novin nejsledovanější televizní zpravodajskou relaci v České republice.¹¹⁹ Televizní noviny začínají každý den v půl osmé večer a trvají kolem 40 minut. Po zpravodajské části následují Sportovní noviny a Počasí. Pořadem provází buď dvojice Lucie Borhyová a Reynolds Koranteng, či Renáta Czadernová a Petr Suchoň, nebo jednotlivci Markéta Fialová a Emma Smetana.

6.2 Události – hlavní zpravodajská relace České televize

Hlavní zpravodajská relace České televize Události začíná každý den v 18:55 na programech ČT1 a ČT24. Začínají počasím, poté následuje zpravodajská část a končí sportem. Relaci provází čtveřice moderátorů – Marcela Augustová, Aneta Savarová, Daniela Písařovicová a Jakub Železný. V jednom zpravodajském pořadu se střídá vždy dvojice moderátorů.

¹¹⁹ Statistiky. [online] Dostupné z: <http://mediamania.tyden.cz/rubriky/statistiky/>

III. ANALYTICKÁ ČÁST

7. Analýza živých vstupů televize Nova a České televize

Tato kapitola se bude věnovat analýze neverbální komunikace reportérů v živých vstupech na veřejnoprávní a soukromé televizi. Nejprve se zaměřím na dílčí cíl práce, na délku živých vstupů a na to, kolik procent z živého vstupu jsou reportéři vidět.

7.1 Analyzovaný vzorek

Analyzovaný vzorek bude složen z dvaceti živých vstupů hlavní zpravodajské relace televize Nova a ze stejného počtu živých vstupů hlavní zpravodajské relace České televize. Tento počet byl vybrán kvůli tomu, že obsahuje dostatečné množství znaků, které budou analyzovány, a zároveň dostatečně pokrývá rozdílné reportéry, kteří v živých vstupech vystupují. Vstupy obou televizí budou analyzovány ve stejném časovém období. Vzorky byly sbírány v průběhu února 2014, přičemž byly vybrány tak, aby se v nich neopakoval žádný z reportérů. Kompletní seznam analyzovaných živých vstupů, reportérů, kteří v nich vystupují, a prostředí, ve kterém se odehrávají, je k dispozici v příloze II.

Česká televize byla vybrána jakožto jediný zástupce veřejnoprávní televize v České republice. Ze soukromých televizí byla zvolena televize Nova, protože její hlavní zpravodajská relace Televizní noviny je již několik let tou nejsledovanější.¹²⁰ Zkoumaný vzorek byl získán na internetových stránkách, na kterých jsou zpravodajské relace k dispozici i po jejich odvysílání v televizi.¹²¹ Z celých záznamů zpravodajských pořadů se budu věnovat pouze jednotlivým živým vstupům.

7.2 Stopáž analyzovaných živých vstupů

Tato část práce se bude zabývat tím, jak dlouhé jednotlivé živé vstupy jsou a jak dlouho je na obrazovce vidět samotný reportér, který v živých vstupech vystupuje. Kompletní tabulka s jednotlivými výsledky se nachází v příloze III.

¹²⁰ Statistiky. [online] Dostupné z: <http://mediamania.tyden.cz/rubriky/statistiky/>

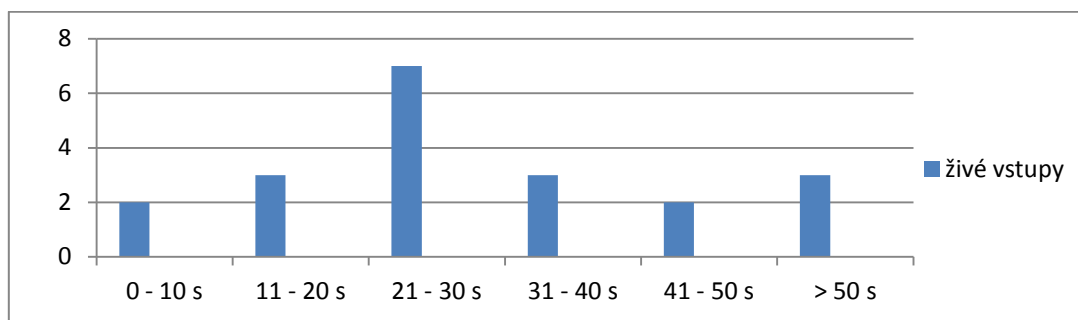
¹²¹ Události: www.ceskatelevize.cz
Televizní noviny: www.voyo.cz

7.2.1 Stopáže živých vstupů televize Nova

Celková stopáž analyzovaného vzorku hlavní zpravodajské relace televize Nova je 15 minut a 55 vteřin, což je v průměru 48 sekund na jeden živý vstup. Neznamená to však, že je celou tuto dobu reportér v záběru. Na celé obrazovce byl reportér průměrně viděn pouze polovinu z průměrné stopáže, tedy 24 vteřin. U živých vstupů televize Nova je ale nutné zmínit, že toto číslo neodpovídá celkovému času, kdy mohou reportéra diváci vidět. V hlavní zpravodajské relaci se totiž objevují živé vstupy, kdy je reportér na obrazovce ve zmenšeném záběru, zatímco vedle něj běží předtočené záběry. V případě, že vezmeme v úvahu i tento zmenšený záběr, nám průměrná stopáž, kdy je reportér vidět na obrazovce, vzroste na 33 sekund.

Délky živých vstupů se podstatně liší. Nejkratším živým vstupem, který je v mém analyzovaném vzorku, má délku 29 vteřin. Nejdelším vstupem je pak živý vstup u video obrazovky, který trvá 1 minutu a 50 sekund. Největší množství živých vstupů (přesně osm) má délku mezi 40 až 50 vteřinami. Detailnější pozornost bude nyní věnována času, kdy byl reportér alespoň částečně v záběru, protože udává dobu, kdy lze u reportéra analyzovat prvky neverbální komunikace, které se budu věnovat v další části práce.

Obr. 2: Stopáže živých vstupů televize Nova, kdy je reportér alespoň částečně v záběru

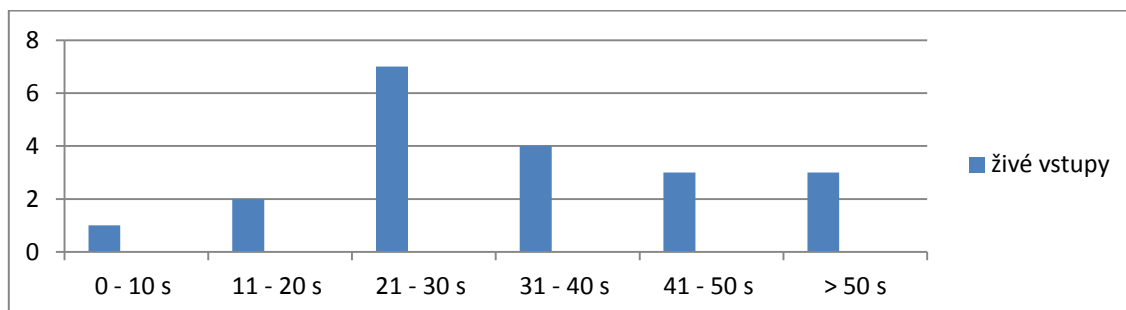
Z uvedeného grafu vyplývá, že nejčastěji se v analyzovaných živých vstupech objevuje reportér na 21 až 30 vteřin. Ostatní kategorie jsou poměrně vyrovnané. Z přesných časů vyplývá, že celková délka záběrů, kde je vidět reportér, činí u všech dvaceti živých vstupů celkem 662 vteřin, tedy 11 minut a 2 sekundy. Právě toto je celková stopáž, kterou podrobím analýze neverbální komunikace.

7.2.2 Stopáže živých vstupů České televize

Celková stopáž živých vstupů v hlavní zpravodajské relaci na České televizi je 18 minut a 32 vteřin, tedy průměrně 56 vteřin na jeden živý vstup. Také u veřejnoprávní televize se velmi liší celková stopáž živých vstupů a stopáž, kdy je v záběru reportér. Čas, kdy je reportér v celém záběru, je 11 minut a 18 vteřin. Průměrně je to 34 vteřin na jeden živý vstup. Od toho se ale také liší stopáž, kdy je reportér aspoň ve zmenšeném záběru, alespoň v části obrazovky. Zde je rozdíl mezi stopážemi minimální, prodlouží se pouze o 25 sekund. Celková délka, kdy je reportér na obrazovce (byť jen částečně) činí tedy 11 minut a 43 vteřin (průměrně 35 vteřin na jeden živý vstup), při analýze neverbální komunikace se budu tedy věnovat záběrům o délce 703 vteřin.

Rovněž u České televize se délky živých vstupů liší. Nejkratší živý vstup je dlouhý 27 sekund, zatímco ten nejdelší trvá 2 minuty a 2 sekundy. Většina živých vstupů (přesně 9 z 20) má stopáž delší než 50 vteřin. Detailněji se ale zaměřím na čas, kdy je reportér vidět na obrazovce. I v této kategorii jsou vidět velké rozdíly. Nejkratší reportérovo vystoupení bylo 9 vteřin, nejdelší pak činilo 1 minutu a 35 sekund. Celkové rozdělení stopáží odráží graf č. 2.

Obr. 3: Stopáže živých vstupů České televize, kdy je reportér alespoň částečně v záběru

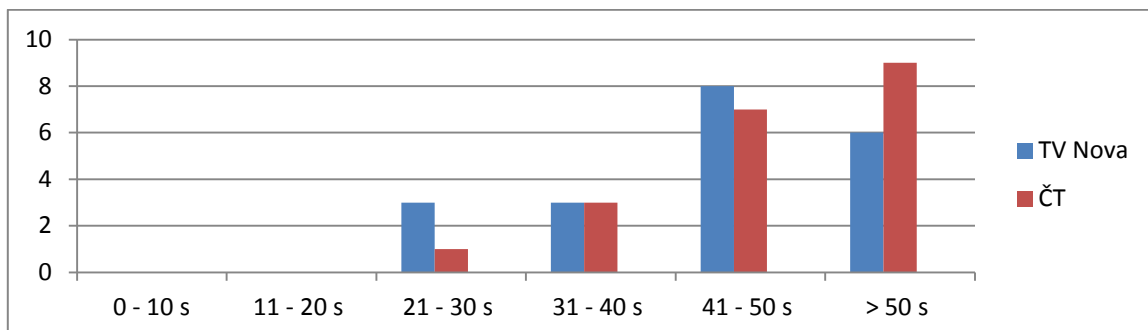
Uvedený graf ukazuje, že se v analyzovaném vzorku nejčastěji objevuje živý vstup, kdy je reportér v záběru 21 až 30 sekund. Do této kategorie patří celkem sedm živých vstupů z dvaceti. Nejméně početnou kategorií je živý vstup, kdy je reportér viděn na obrazovce méně než 10 vteřin. Zde patří pouze jeden zástupce.

7.2.3 Komparace výsledků

Analyzované živé vstupy hlavní zpravodajské relace České televize mají celkovou stopáž delší než analyzované živé vstupy hlavní zpravodajské relace televize Nova. Průměrná

délka jednoho živého vstupu se liší o 8 vteřin. Zatímco u České televize má živý vstup průměrně délku 56 vteřin, u televize Nova je to pouze 48 sekund.

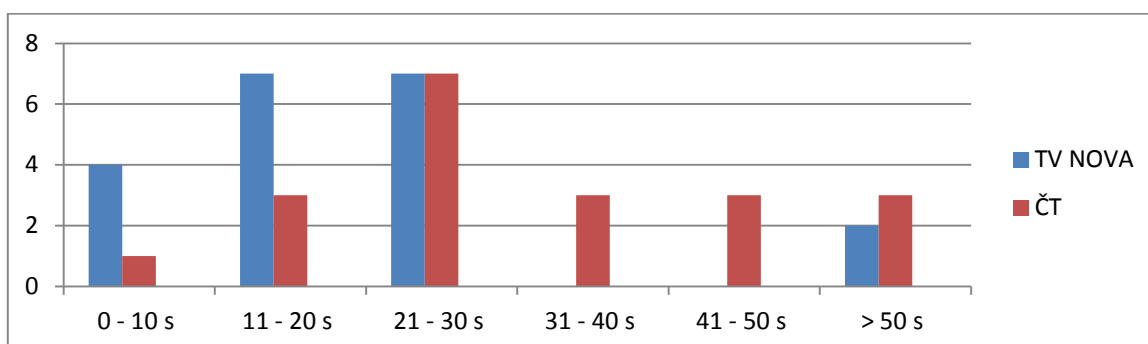
Obr. 4: Stopáže analyzovaných živých vstupů televize Nova a České televize

Graf ukazuje, jaké jsou rozdíly u stopáží živých vstupů obou televizí. Zatímco u České televize převažuje množství živých vstupů, které jsou delší než 50 sekund, u televize Nova je nejvýraznější sloupec, který udává počet živých vstupů s délkou mezi 41 a 50 vteřinami. Ani u jedné z televizí se neobjevil živý vstup, který by byl kratší než 21 sekund.

Televize se také liší poměrem doby, kdy je moderátor vidět na obrazovce. Pokud budu brát nyní v úvahu pouze ty záběry, kdy je reportér na celé obrazovce, delší stopáž naleznou u České televize. Zatímco u televize Nova se jedná pouze o polovinu z celkové stopáže, u České televize je to 61 % stopáže.

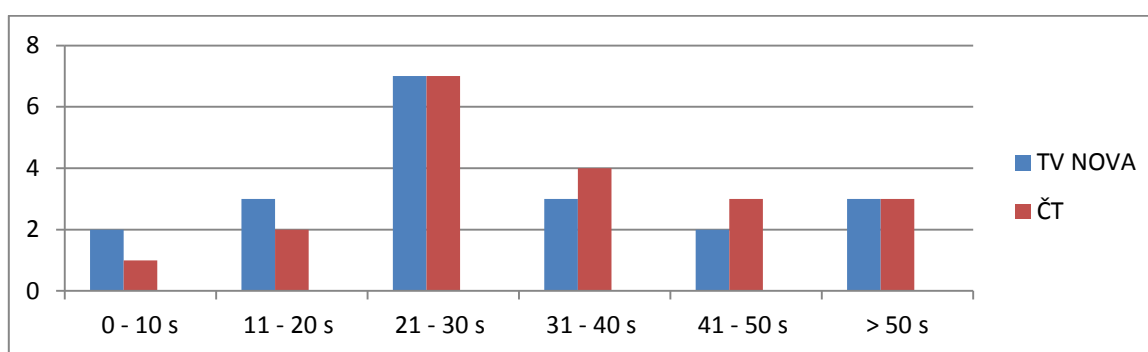
Obr. 5: Stopáže analyzovaných živých vstupů, kdy je reportér na celé obrazovce

Na první pohled je vidět, že u stopáží, kdy je v záběru reportér, jsou mezi oběma televizemi větší rozdíly než u celkových stopáží živých vstupů. Zatímco v první části grafu dominuje televize Nova, v kategoriích od 31 vteřin a více již jasně vyhrává Česká televize. Obě dvě televize se ale shodují v tom, že je reportér vidět na celé obrazovce nejčastěji po dobu 21 – 30 vteřin. Zde se počet živých vstupů u obou televizí shoduje (sedm živých vstupů u České televize a sedm živých vstupů u televize Nova).

Z předcházejících údajů vyplývá, že reportér je více vidět na obrazovce u živých vstupů na České televizi. Toto tvrzení ale není zcela správné. Musíme vzít totiž v úvahu, že existují živé vstupy, kdy je reportér v záběru vidět pouze částečně. U České televize jsou to pouze případy, kdy moderátor ve studiu předává slovo reportérovi v terénu. Poté, co položí moderátor dotaz, je ještě následující vteřinu až dvě vidět v záběru jak on, tak reportér. U televize Nova se jedná o druh živého vstupu, kdy reportér není zcela překrytý předtočenými záběry, ale je vidět stále v části obrazovky. Když vezmeme v potaz i tyto částečné záběry na reportéry, graf se nám výrazně změní.

Obr. 6: Stopáže analyzovaných živých vstupů, kdy je reportér alespoň částečně v záběru

Stále zůstává shoda sedmi živých vstupů u obou televizí v kategorii od 21 do 30 vteřin, ale v kategoriích nad 30 sekund je vidět nárůst počtu živých vstupů televize Nova (ze tří na osm). Zatímco byla stopáž televize Nova, kdy je vidět reportér v celém záběru, jen 50 % z celkové stopáže živých vstupů, po přičtení částečných záběrů se hodnota zvedne na 69 %. U České televize takový rozdíl zdaleka není. Stopáž, kdy je reportér vidět na celé obrazovce, tvoří 61 % ze stopáže celkové. Když se přihlédne i k částečným záběrům, hodnota stoupne pouze o dvě jednotky na 63 %.

Z celkového porovnání tedy vyplývá, že v živých vstupech na České televizi je sice reportér vidět na celé obrazovce delší dobu, než je tomu u živých vstupů na televizi Nova, když se ale vezme v úvahu i částečné záběry, začne televize Nova Českou televizi převyšovat o 6 %. Z analyzovaných živých vstupů České televize je reportér vidět 11 minut a 43 sekund, zatímco u živých vstupů televize Nova je to 11 minut a 2 vteřiny. Lze tak vidět, že stopáž České televize převyšuje stopáž televize Nova, i když procentuálně „vyhrává“ právě Nova. Je to dáno tím, že analyzované živé vstupy České televize jsou delší, celková stopáž všech dvaceti živých vstupů je o 2 minuty a 37 vteřin delší, než je tomu u celkové stopáže živých vstupů televize Nova.

7.2 Analýza neverbální komunikace reportérů v živých vstupech

K analýze neverbálních prostředků, které užívají reportéři v živých vstupech ve zpravodajství České televize a televize Nova, budu používat multimodální přístup. Proto budu interpretovat jednotlivé neverbální prvky v souvislosti s verbální složkou promluvy, kterou doprovází. Pořízené obrázky neverbálních projevů redaktorů jsou proto doplněny o přepisy verbální komunikace. Neverbální prostředky budou sledovány vždy v konkrétním kontextu a v konkrétním prostředí, které je důležitým faktorem při interpretaci neverbální komunikace. Z tohoto důvodu bude jako první zaměřena pozornost právě na prostředí, aby mohly být získané poznatky využité v další části analýzy.

7.2.1 Analýza neverbálních prostředků u reportérů televize Nova

V první řadě bude pozornost věnována reportérům v živých vstupech v hlavní zpravodajské relaci televize Nova. Analyzováno bude nejprve prostředí, ve kterém se jednotlivé živé vstupy odehrávají, a posturologie reportérů. Dále bude analyzováno zapojení gestiky, mimiky a zrakové komunikace při interakci.

7.2.1.1 Prostor živých vstupů televize Nova

Přestože by měl živý vstup přinášet nejnovější informace z místa události, velmi často se stává, že se uskutečňuje z místa, které nemá s událostí vůbec žádnou spojitost.¹²² U zpravodajských relací je běžné, že se živé vstupy odehrávají dokonce ze samotného studia, a to i v případě, že se nejedná o typ živého vstupu video obrazovka, u kterého se přítomnost reportéra u moderátorů ve studiu vyžaduje.¹²³ Právě k těmto případům dochází u hlavní zpravodajské relace televize Nova.

V analyzovaném vzorku se objevuje rovná polovina živých vstupů, které se odehrávají v budově studia televize Nova. Tyto živé vstupy jsou kompletně připravené, a jelikož se reportér nenachází na místě, kde ho může překvapit nějaká nečekaná situace, je jeho úloha daleko snadnější, než kdyby se nacházel na místě události. Sedm živých vstupů se odehrávalo přímo v budově (dva z nich byly živé vstupy u video obrazovky), tři byly přenášeny z balkónu studia. Přímo z centra výroby se v živém vstupu přihlásil Martin Holek, Lucie Poništová a Karolína Tomašková (obr. 7). Ladislav Hruška (obr. 8) se hlásil z chodby

¹²² Boyd 2008: 288

¹²³ Boyd 2008: 288-289

studia. Daniela Badejová a Klára Brunclíková jsou přítomné přímo u moderátorů ve studiu, jelikož vstupují v živém vstupu typu video obrazovka, a Michal Kratochvíl se hlásí v interiéru olympijského studia televize Nova (obr. 9).

Obr. 7 : Živé vstupy z interiérů studia

Obr. 8: Živý vstup z chodby studia

Obr. 9: Živý vstup z olympijského studia v Soči

Na místě, které nějak souvisí s tématem živého vstupu, byli reportéři v celkem sedmi případech, ale pouze ve třech případech byli v centru události, tudíž přinášeli skutečně nejnovější informace z místa dění. V tomto případě je úloha reportéra nejtěžší. Nejenže si musí najít vhodné místo, odkud se v živém vstupu připojí, musí se rovněž podřídit podmínkám, které na místě panují. Na přípravu živého vstupu má obvykle také velmi málo času, jelikož se situace neustále mění a vyvíjí. Jedná se o živý vstup Martiny Nášelové, která stojí na letišti, kde má každou chvíli přistát letadlo se zraněnými lidmi z Ukrajiny, Veroniky Saskové, která přináší nejnovější informace z oslavy dvacátých narozenin televize Nova přímo z Národního muzea, a Martina Šnajdra (obr. 10), který je přítomen na zasedání zastupitelů v Suchdole, kde se řeší palestinská ambasáda. Další čtyři živé vstupy se sice odehrávaly na místě, které s události nějak souvisí, ale ne přímo v centru dění.

Obr. 10: Reportéři na místě události

U zbývajících živých vstupů je místo jejich realizace nespécifikované. Reportéři se nacházejí venku, ale o jejich přesné poloze mají diváci jen přibližnou představu, kterou jim přináší informace o městě, odkud je živý vstup vysílán, která se objevuje v pravé části horní obrazovky. Reportér by se měl v takových případech nacházet alespoň v kraji, kde se událost stala. Tomu ale neodpovídá živý vstup Ivana Berky. Ten hovoří o události, která se stala v Plzni, nicméně živý vstup je vysílán z Liberce, který nemá s událostí žádnou spojitost.

Jelikož jsou u živých vstupů televize Nova velké rozdíly v prostředí, kde se reportéři při živých vstupech nacházejí, je nutné, abych při analýze neverbální prostředků reportérů v živých vstupech brala v potaz právě prostředí a interpretovala tak neverbální signály v souvislosti s tím, kde se reportér nachází a jaké má podmínky.

7.2.1.2 Posturologie reportérů v živých vstupech televize Nova

V této části se analýza zaměří na polohy těla reportérů televize Nova. Jelikož ale nejsou vždy celá těla reportérů vidět, musím nejdříve zjistit, jak jsou zabíráni kamerou, tj. jakou část těla vidí diváci. Následně se zaměřím na polohu těla a nakonec na to, zda se reportéři během živého vstupu pohybují, nebo stojí na místě.

V žádném z analyzovaných živých vstupů televize Nova se neobjevil případ, kdy by byl reportér celý vidět po celou dobu živého vstupu. Obvykle je v záběru vidět pouze horní část těla. V celkem sedmi případech byli reportéři zabíráni od pasu nahoru a ve stejném počtu živých vstupů byla vidět pouze ramena s hlavou. V těchto čtrnácti případech je kamera zabírala po celou dobu stejně. Existují však i živé vstupy, během kterých se kamera posouvá, přibližuje či oddaluje a reportér je tam vidět každou chvíli jinak. Tento případ se objevil v živých vstupech televize Nova celkem šestkrát. Příkladem může být živý vstup Michala Čoudka, který je v první části živého vstupu zabírán nejprve od pasu nahoru, v druhé části je již vidět celá jeho postava (obr. 11). Další příklad lze vidět u živého vstupu Kláry

Brunclíkové, kdy je nejprve v záběru celá, ale následně je vidět pouze od boků nahoru (obr. 12).

Obr. 11: Měnící se záběr I.

Obr. 12: Měnící se záběr II.

Co se týče postoje, všichni reportéři v analyzovaných živých vstupech stáli vzpřímeně natočení na kameru. Jedinými výjimkami byly dva živé vstupy u video obrazovky, ve kterých byly reportérky natočené na moderátory ve studiu, nikoli na kameru. Všichni reportéři stáli na místě a nepohybovali se.

7.2.1.3 Gestika reportérů v živých vstupech televize Nova

Analýza prostředků gestiky bude vycházet z dělení pohybů podle Lewise, který je dělí na symboly, ilustrátory, regulátory a adaptéry.¹²⁴

Symboly se v živých vstupech příliš nevyskytují. Jediným příkladem, který se v živých vstupech opakuje, je souhlasné pokyvování hlavou v době, kdy moderátoři předávají slovo reportérům v terénu. Nejedná se sice o pohyb ruky, ale podle Lewise mohou být za symbol považovány i pohyby hlavou.¹²⁵ Pokyvování hlavou na souhlas lze vidět například

¹²⁴ Lewis 1995: 24

¹²⁵ Lewis 1995: 25 – 26

v živém vstupu Hanuše Hanslíka, Martina Holka, Marcely Škábové či Karolíny Tomaškové. V živých vstupech Františka Bůžka, Michala Čoudka a Martina Šnajdra se pokyvování hlavou objevuje také, zde se ale jedná o regulátory, kterými dávají reportéři najevo, že moderátora slyší a jsou připraveni převzít slovo. Symbol, který je vyjádřen pohybem ruky, můžeme vidět u reportérky Daniely Badejové. Ta stojí ve studiu u video obrazovky a říká: „...*pojďte se teď společně se mnou na to podívat...*“, načež ukazuje na údaje na obrazovce (obr. 13). Toto gesto není pouze ilustrátorem, ale jedná se o symbol. Tím, že ukazuje na obrazovku, neverbálně vyjadřuje to, co říká („*podívejte se teď na obrazovku*“). V téhle situaci se tedy nejedná o ilustrátor, protože to není pouhé ukázání na věc, o které mluví. Stejný případ je zaznamenán také u živého vstupu Kláry Brunclíkové (obr. 14).

Obr. 13: Symbol I.

Obr. 14: Symbol II.

Nejvíce se v živých vstupech vyskytují **ilustrátory**, které redaktoři využívají k udržení tempa řeči a zdůraznění informací. Ilustrátory lze identifikovat ve všech dvaceti analyzovaných živých vstupech. Tyto pohyby rukou lze zaznamenat i v případech, kdy reportérovi nejsou vidět celé ruce. Stačí se zaměřit na pohyby ramen a horní části paží. V živých vstupech se ale objevují také ilustrátory, které využívají reportéři k tomu, aby ukázali na věci, o kterých mluví. „*Jde o sedmatřicetiletého soukromého zemědělce, který však vlastní koncesi i na prodej alkoholu a trvalé bydliště má právě v tomto domě...*“, říká v živém vstupu Jakub Bystrzycki, načež se na konec věty obrací a ukazuje na dům, který se nachází napravo od něj. Zároveň se na dům zaměřuje kamera, proto není reportéra v době, kdy na dům ukazuje, téměř vidět (obr. 15). Další ilustrátor, kterým reportér ukazuje na věc, o které mluví, najdeme v živém vstupu Martina Holka. Ten během svého vystoupení ukazuje divákům pásky na ruku, o kterých mluví. [Martin Holec:] „...*, teď ale jak Dány vlastně v Praze poznáte. Budou mít některou z této trojice pásek na ruce...*“. Přitom na každý pásek ukáže (obr. 16).

Martin Kočárek využívá stejně jako Jakub Bystrzycki ilustrátor k tomu, aby ukázal na dům, o kterém v reportáži mluví (obr. 17). [Martin Kočárek:] „... a k té směně mělo dojít právě tady v domě zadrženého podnikatele...“.

Obr. 15: Ilustrátor I.

Obr. 16: Ilustrátor II.

Obr. 17: Ilustrátor III.

Jak bylo zmíněno již výše, **regulátory** se v živých vstupech objevují jen zřídka, a to pouze v podobě přikyvování hlavou, kterým dávají někteří reportéři najevo, že moderátorům rozumí a že jsou připraveni převzít slovo. Slabé zastoupení zde mají také **adaptéry**, které uspokojují potřeby mluvčího. Je to zapříčiněno pravděpodobně tím, že jsou jednotliví reportéři na obrazovce pouze krátkou dobu, tudíž dokážou tyto pohyby ovládnout. Jediný příklad můžeme pozorovat v živém vstupu Martina Šnajdra. Ten na začátku živého vstupu uvede problematiku, načež ze záběru zmizí, protože začne kamera zabírat prostory, o kterých mluví. Když se pak reportér vrací do záběru, několik sekund nervózně mačká rukama papír s poznámkami (Obr. 18). To si po chvilce uvědomí a ruce s papírem sklopí.

Obr. 18: Adaptér

7.2.1.4 Mimika reportérů v živých vstupech televize Nova

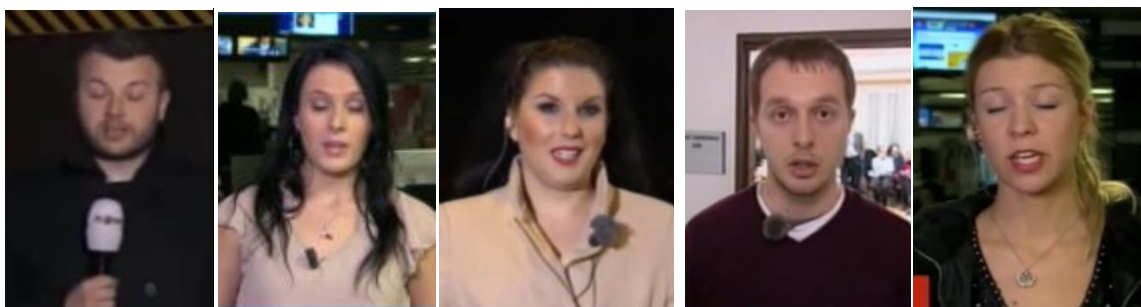
Jak bylo napsáno již v druhé části práce, pro pozorování emocí, které vyčteme z pohybů obličejových svalů, jsou důležité tři mimické zóny.¹²⁶ Nyní bude pozornost věnována analýze neverbální komunikace v oblasti čela a obočí a oblasti dolní části tváře. Oblast očí a očních víček bude prozatím vynechána, protože na ni bude zaměřena pozornost v další části práce.

Jedním z nejběžnějších mimických pohybů je **zvednutí obočí**. To může mít několik významů. Může se jednat o pozdravný signál, kterým dáváme najevo, že si uvědomujeme přítomnost druhého člověka.¹²⁷ V jednom ze živých vstupů reportér Michal Čoudek zdraví diváky „Dobrý večer, ...“, přitom rychle zvedne obočí (Obr. 19) a zase ho vrátí do původní polohy. Dává tím najevo, že si je vědom toho, že ho vnímá jak moderátorka ve studiu, tak diváci u obrazovek. Stejný neverbální signál můžeme vidět i v živém vstupu Lucie Poništové, Marcely Škábové, Martina Šnajdra i Karolíny Tomaškové

¹²⁶ Vykopalová 2000: 85

¹²⁷ Pease 2008: 162, Morris 1999: 95

Obr. 19: Zvednuté obočí jako signál pozdravu

Další interpretací zvednutého obočí může být údiv, překvapení či určité obavy.¹²⁸ I takový příklad lze u živých vstupů televize Nova najít. Když reportér Ladislav Hruška říká „...že i k mému úžasu to dnes dopadlo dobře...“, zvedne při tom na chvíli obočí a zase ho vrátí. Dává tím neverbálně najevo to, co říká, tedy že je udiven, překvapen (obr. 20). Reportéři však využívají zvednutí obočí i při situacích, kdy chtějí upozornit na nějaký fakt, chtějí zdůraznit nějaké slovo. K tomuto účelu zdvihaly obočí tři čtvrtiny reportérů z analyzovaných živých vstupů televize Nova. Jedná se například o situaci, kdy reportér Michal Kratochvíl říká: „...kolem celého olympijského parku je natažen žiletkový drát, jsou tu dokonce dvojité ploty, všechno hlídají čidla a také kamery, v noci je všechno dokonce velmi důkladně nasvětleno...“. Před každým ze zvýrazněných slov nadzvedne a zase spustí obočí, aby slova zdůraznil nejen hlasem, ale i mimikou.

Specifickou situací, která se u živých vstupů televize Nova objevuje, je případ, kdy moderátor zvedá obočí kvůli tomu, že nemůže pokračovat, vypadlo mu, co má říct. Ivan Berka ve svém živém vstupu s obočím téměř nehýbe, výjimkou je ale situace, kdy mu vypadne kus textu. [Ivan Berka:] „...Miloš Babyka je obviněný, že 28. srpna...éééé... v bytě...“, říká Berka v živém vstupu. Když mu vypadne kus textu, obočí vytáhne nahoru a zase spustí (obr. 21). Stejný případ nastává také v živém vstupu Marcely Škábové.

Obr. 20: Zvednuté obočí - údiv Obr. 21: Zvednuté obočí – chyba

¹²⁸ Pease 2008: 162

Dalším mimickým pohybem je **svrašťení obočí**. Podle Morrise značí úzkost, tíseň nebo znepokojení, což je v souladu s tím, z jakého důvodu se objevuje v analyzovaných živých vstupech. Martina Nášelová má ve svém živém vstupu svrašťelé obočí téměř po celou dobu, co je na obrazovce (Obr. 22). Koresponduje to se situací, kdy naléhavě hovoří o přiletu letadla, které má přivést zraněné z Ukrajiny. Ladislav Hruška vyjadřuje svrašťelým obočím zase nespokojenost s prodejci pečiva (Obr. 23). Hanuš Hanslík využívá tento neverbální signál jako znepokojení nad soudkyní, o které mluví, a jako úzkost nad lidmi, které jsou jejím chováním postiženi (Obr. 24).

Obr. 22: Svrašťené obočí I.

Obr. 23: Svrašťené obočí II.

Obr. 24: Svrašťené obočí III.

Nyní budou analyzovány mimické projevy v **oblasti dolní části obličeje**. Pozornost bude zaměřena na ústa a jejich pohyby. V této oblasti je nejlépe pozorovatelná emoce štěstí. Může za to úsměv, se kterým jsou ústa nejvíce spojovaná. Jelikož se analýza zabývá živými vstupy ve zpravodajství, úsměvy zde nemají velké místo, protože se zpravodajství obvykle zabývá vážnými a důležitými událostmi. Proto je většina reportérů v analyzovaných živých vstupech vážná. Jsou zde však i výjimky.

Asi nejvýraznější je živý vstup Ladislava Hrušky, kde používá tři typů úsměvů¹²⁹ - úsměv se zavřenými ústy, úsměv s pokleslou čelistí a pokřivený úsměv (obr. 25). Úsměvem se zavřenými rty začíná svůj výstup, úsměv s pokleslou čelistí, který lze označit také jako úsměv naučený, využívá, aby se sám sobě zasmál („...že i k mému úžasu to dopadlo dobře...“), a pokřiveným ironickým úsměvem na konci živého vstupu shazuje jednu

¹²⁹ A. Pease (2008) rozlišuje pět běžných typů úsměvů: 1) úsměv se sevřenými rty, 2) Pokřivený úsměv, 3) úsměv s pokleslou dolní čelistí, 4) úsměv s pohledem směřujícím stranou vzhůru a 5) Úšklebek George W. Bushe

z prodejen („...no a jaký loupák nebo loupáky chtěli mně a zákazníkům nabízet v dnes už legendární Albertě na pražské Invalidovně, na to se teď podívejte.“). Pokřivený úsměv se objevuje také na konci dvou živých vstupů. V první řadě jde o živý vstup Martina Holka. [Martin Holek:] „...a tehdy se kamera televize Nova dokonce dostala až k Dánům na pokoj.“ Končí svůj živý vstup a loučí se s diváky pokřiveným úsměvem (obr. 26). Podobný případ je také u živého vstupu Ondřeje Špalka (obr. 27).

V ostatních případech se objevuje úsměv jen minimálně. Když už se objeví, tak slouží pouze jako rozloučení s diváky. Je obvykle mírný, se sevřenými rty, jako je tomu v živých vstupech Daniely Badejové, Kláry Brunclíkové a Veroniky Saskové. Rozdíl je pouze u Marcely Škábové, která se s diváky loučí úsměvem, který ukazuje i její zuby.

Obr. 25: Úsměvy Ladislava Hrušky – úsměv se zavřenými ústy, úsměv s pokleslou čelistí, pokřivený úsměv

Obr. 26: pokřivený úsměv I.

Obr. 27: pokřivený úsměv II.

7.2.1.5 Zraková komunikace reportérů v živých vstupech televize Nova

Tato část práce bude zaměřena na dvě oblasti – na zaměření pohledu a na udržování očního kontaktu s divákem. Jelikož se jedná o komunikaci přes kameru, nemohou být pozorovatelné i jiné oblasti jako například rozšíření zornic, různé terče pohledu či vrásky kolem očí.

Reportéři všech živých vstupů, kromě dvou odlišných, kterým se budu věnovat později, zaměřují pohled přímo do kamery. Divákům, kteří živý vstup sledují, se poté zdá, jako kdyby koukali přímo na ně. Oční kontakt je obvykle dlouhý, většina redaktorů v době, kdy jsou v záběru, očima neuhýbá ani nečte připravené poznámky. Celkem ve čtrnácti živých vstupů z dvaceti oční kontakt s diváky přerušen nebyl. Ve zbylých případech se jednalo o přerušeni kvůli čtení poznámek.

Nyní se zaměřím na dva živé vstupy, které mají odlišné parametry než všechny ostatní. Jedná se totiž o příklady tzv. živých vstupů s video obrazovkou. Reportérky (v prvním případě Daniela Badejová, v druhém Klára Brunclíková) stojí ve studiu u obrazovky, kde se komplexně věnují dané problematice, odpovídají na dotazy moderátorů a vysvětlují údaje na infografice. V takových případech neudrží reportér celou dobu oční kontakt pouze s diváky. U obou živých vstupů tak můžeme vidět, že nejprve reportérky zaměřují pohled na moderátory ve studiu, pak ho přesměrují na kameru (tedy na diváky) a nakonec na video obrazovku. Ve zbylém čase pak zaměřují pohled střídavě na diváky a obrazovku, přičemž si často hledají oporu také v poznámkách.

7.2.1.6 Intonace reportérů v živých vstupech televize Nova

V této části analýzy se pouze stručně zaměřím na intonaci a především důrazy reportérů, které při promluvách v živých vstupech využívají. Rozhodla jsem se částečně věnovat i zvukové stránce jazyka kvůli tomu, že jsem si při analýze gest a mimiky všimla, že je velmi často používají právě jako doprovod zvukového důrazu k tomu, aby zdůraznili část věty či pouze jedno slovo. Cílem je zjistit, zda některá z analyzovaných televizí využívá důrazy a obecně intonaci více než jiná.

Podle Křivohlavého je intonace melodií hlasu a lze rozlišit, zda člověk mluví stále stejným tónem, tedy monotónně, zda hovoří s přirozenou intonací či zda intonaci přehání (tzv. „zpívá“).¹³⁰

U reportérů televize Nova se objevovaly velké rozdíly, co se intonace týče. V analyzovaných živých vstupech se najdou případy, kdy reportéři mluví naprosto přirozeně, ale také ty, kdy reportéři intonaci zbytečně přehánějí nebo mluví příliš monotónně. Ve čtyřech živých vstupech z dvaceti mluví reportéři téměř celou dobu stejným tónem. Je to způsobeno u všech případů tím, že je jejich tempo velmi rychlé, a proto neklesají hlasem ani na konci vět. Důraz se v těchto živých vstupech téměř neobjevuje. Jedná se o živý vstup Jakuba Bystrzyckého, Hanuše Hanslíka, Lucie Poništové. Rovněž část živého vstupu Ladislava Hrušky byla velmi monotónní.

Na druhé straně pak stojí živé vstupy, v nichž reportéři využívali intonaci hojně, až přehnaně. Těchto případů je v analyzovaném vzorku celkem sedm. V těchto případech využívají reportéři hodně důrazů a neustále mění tón hlasu. Příkladem může být živý vstup Michala Kratochvíla, jehož důrazy, kterými si pomáhá mimikou, byly uváděny již v předchozí kapitole, která se zabývá právě mimickými projevy reportérů. [Michal Kratochvíl:] „...*ta bezpečnostní opatření jsou **skutečně velmi přísná**. Kolem celého olympijského parku je natažen **žiletkový drát**, jsou tu dokonce **dvojitě** ploty, všechno hlídají čidla a také kamery, **v noci** je všechno dokonce velmi důkladně nasvětleno...*“. Toto přepsané vyjádření se objevilo již v předchozí kapitole, nyní jsem se zaměřila pouze na důraz zvukový. Obě verze se však velmi shodují z toho důvodu, že reportér využívá mimiky ke zdůraznění slova téměř v každém případě, kdy využije i důraz zvukový. Další příklad „zpívání“ lze slyšet u živého vstupu Františka Bůžka, který kromě častých důrazů používá i přehnaně výraznou kadenci na konci vět. Výraznou intonaci měla také promluva Veroniky Saskové, Kláry Brunclíkové, Marcely Škábové, Karolíny Tomaškové i Martiny Nášelové.

U zbylých živých vstupů (celkem devíti z dvaceti) byla intonace přirozená. Neznamená to, že by se u nich žádný důraz neobjevil, ale nebyly tak nápadné a nebylo jich přehnané množství, jako tomu bylo u výše zmíněných reportérů.

¹³⁰ Křivohlavý 1988: 134

7.2.2 Analýza neverbálních prostředků u reportérů České televize

Stejně jako byly analyzovány prvky neverbální komunikace u televize Nova, pozornost bude nyní věnována také reportérům České televize. Jako první se opět zaměřím na prostor, ve kterém živé vstupy probíhají, a také na posturologii reportérů. Následně budou analyzovány neverbální projevy, které mají interakční funkci a doprovází verbální složku komunikace. Neverbální prostředky, které se objevují samostatně, budou vynechány.

7.2.2.1 Prostředí živých vstupů České televize

Česká televize splňuje funkci živého vstupu přinášet nejnovější informace z místa dění daleko více, než je tomu u televize Nova. Žádný ze živých vstupů, který se v mém analyzovaném vzorku objevil, se neodehrával v interiérech studia ani v jeho blízkosti. Většina reportérů se nacházela v centru dění, nebo alespoň na místě, které s událostí nějakým způsobem souviselo.

Přesto se také u živých vstupů veřejnoprávní televize objevily případy, kdy se reportéři nacházeli na místě, které nemělo s událostí žádnou spojitost (nebo to alespoň nebylo ze živého vstupu jasné). Prvním případem byl živý vstup Petra Baraňáka. Ten se při svém živém vstupu nacházel na náměstí, které nemělo s tématem jeho reportáže (projekt pro nezaměstnané) žádnou souvislost. Podobně tomu bylo u Pavly Daňkové, která se nacházela před blíže neurčenou budovou. Na místě, které téměř nesouviselo s tématem reportáže, se nacházel také Miroslav Karas. Ten v živém vstupu ze Soči, kde právě probíhaly olympijské hry, hovořil o Moskvě a jejím postoji k Ukrajině. Na nespécifikovaném místě se objevil také Bohumil Vostal, který se hlásil živě z Bruselu. Ve všech případech těchto živých vstupů měli reportéři na své vystoupení klid, dobré podmínky a na místě nebyly žádné další osoby, které by mohly situaci reportéra ztížit.

Daleko náročnější úkol měli reportéři v celkem šesti živých vstupech, kdy se nacházeli přímo v centru dění. Reportéři v takových vstupech musí umět dobře improvizovat a také se dobře přizpůsobovat novým situacím. Jelikož jsou přítomni tam, kde se něco děje, může dojít i k situaci, na kterou nemusí být připraveni. Proto je také nutná schopnost reportéra rychle reagovat na nové situace a vhodně vyjádřit své myšlenky.¹³¹ Přímo na místě události byl reportér Martin Jonáš, který se nacházel přímo u vstupu na Berlinale, o kterém v živém vstupu také hovořil (obr. 28), Ondřej Koutský, který byl přítomen na koncertu Praha pro Kyjev (obr. 29), či Zuzana Smiešková, která se účastnila zasedání zastupitelů v Suchdole (obr. 30). Na

¹³¹ Herbert 2000: 241-242

místě události byli v živých vstupech také Tereza Schejbalová, Tereza Radváková a Pavel Pavlas.

Obr. 28: Reportér na místě události I Obr. 29: Reportér na místě události II Obr. 30: Reportér na místě události III

V polovině případů se reportéři nacházeli na místě, které s událostí nějakým způsobem souviselo. Často jsou to situace, kdy stojí před budovou, kde se něco děje nebo se dělo. Jde například o živý vstup Veroniky Kabátové, která stojí před budovou, kde právě večerí Miloš Zeman s jihočeskými podnikateli (obr. 31). Josef Kvasnička se při svém živém vstupu nachází u budovy, z níž odpoledne policisté vynesli výbušniny, a Barbora Peterová před budovou ministerstva spravedlnosti, kde měla probíhat tisková konference, ale nakonec neprobíhala. Poslední dva zmíněné živé vstupy korespondují s tvrzením Boyda, který tvrdí, že je v současném zpravodajství již běžnou praxí, že reportér stojí před prázdnou budovou, kde se nic neděje, protože událost skončila již před několika hodinami.¹³² Tento princip se objevuje také u živého vstupu Davida Havleny, který stojí před budovou, kde se během dne domlouvali politici z Rokycanska (obr. 32). Jelikož už nejednají a výsledek je již znám, živý vstup před prázdnou budovou je zbytečný. Jiná situace je u živého vstupu Veroniky Kynčlové, která stojí před nemocnicí a hovoří o pacientovi, který je v té době ošetřován (obr. 33).

Obr. 31: Živý vstup před budovou I. Obr. 32: Živý vstup před budovou II. Obr. 33: Živý vstup před budovou III.

¹³² Boyd 2008:288

Při následující analýze budou brány poznatky z této podkapitoly v potaz, jelikož je prostředí jedním z faktorů, který výrazně ovlivňuje neverbální projevy. Z tohoto důvodu budou neverbální projevy redaktorů v živých vstupech interpretovány v souvislosti s prostředím, kde se zrovna nachází.

7.2.2.2 Posturologie reportérů v živých vstupech České televize

Rovněž u České televize je nejprve nutné zjistit, jakým způsobem jsou jednotliví reportéři zabíráni kamerou, tedy jaká část jejich těla je vidět na obrazovce. Poté bude analyzováno postavení těla a to, zda se reportéři v průběhu živých vstupů pohybují, či nikoliv.

Ani u České televize se neobjevuje případ, kdy by byl reportér vidět po celou dobu živého vstupu celý. V největším množství živých vstupů se objevoval reportér od pasu nahoru (v deseti živých vstupech z dvaceti). V dalších pěti živých vstupech byly zabírány pouze ramena s hlavou. Ve zbylých pěti případech se záběr měnil. Příkladem může být živý vstup Lenky Drmotové, která je nejprve zabírána od pasu nahoru, ale po pár vteřinách je vidět téměř celá (obr. 34). Podobným případem je živý vstup Alexandry Přečkové, který začíná záběrem, ve kterém je vidět od kolen nahoru, ale na konci živého vstupu je zabírána pouze od pasu nahoru (obr. 35).

Obr. 34: Měnicí se záběr I.

Obr. 35: Měnící se záběr II.

Všichni reportéři České televize stojí vzpřímeně před kamerou, nehrbí se ani nemění postavení těla. Na rozdíl od televize Nova jsou mezi analyzovanými živými vstupy České televize případy, kdy se reportéři pohybují. Objevilo se to ve čtyřech případech. U již zmíněné Lenky Drmotové a Alexandry Přečkové, ale také u Terezy Schejbalové a Terezy Radvákové. Pohyblivý živý vstup je pro reportéry náročnější, proto se využívá pouze příležitostně. Vyžaduje dobrou komunikaci mezi kameramanem a reportérem, aby bylo jasné, na kterou stranu reportér půjde a kde se zastaví. Kdyby totiž nebyl pohyb kamery a reportéra synchronizovaný, působilo by to na diváka rušivě.

7.2.2.3 Gestika reportérů v živých vstupech České televize

Různé druhy pohybů rukou – symboly, ilustrátory, regulátory a adaptéry – budou nyní identifikovány také u živých vstupů na České televizi.

Symboly, které mohou tlumočit verbální složku komunikace, se v analyzovaných živých vstupech České televize vůbec neobjevují. Zato **ilustrátory** jsou zde velmi používaným pohybem ruky. Reportéři je převážně využívají k regulaci tempa řeči a jako podporu pro svůj projev. Výrazněji je lze pozorovat například v živém vstupu Lenky Drmotové (obr. 36), Pavla Pavlase (obr. 37) či Terezy Radvákové (obr. 38). Zpozorovány byly celkem u patnácti analyzovaných živých vstupů, a to i u takových, kde nebyly vidět celé ruce, pro identifikaci jsou dostačující pohyby horní části paže či ramen. U dvou živých vstupů

je jasně vidět, že ilustrátory nepoužívají a u zbylých tří se to z hlediska záběru na ně nepodařilo identifikovat.

Obr. 36: Ilustrátor I.

Obr. 37: Ilustrátor II.

Obr. 38: Ilustrátor III.

U analyzovaných živých vstupů České televize se objevily také dva případy, kdy reportérky ukázaly rukou na věc, o které mluvily. Jedná se rovněž o ilustrátor. [Veronika Kabátová:] „... o těch dalších právě v těchto chvílích u pracovní večeře v tomto českobudějovickém hotelu jedná prezident Miloš Zeman s jihočeskými podnikateli...“ – ve chvíli, kdy mluví o hotelu, se reportérka Veronika Kabátová otáčí a ukazuje na dům za ní, aby divákům dala najevo, o který hotel se jedná a že je přímo na místě (obr. 39). Podobný případ nastává i u reportérky Terezy Radvákové. [Tereza Radváková:] „...Ples začne přímo tady na pódiu úderem osmé hodiny. Takže jak můžete vidět za mnou v sále, pomalu přicházejí hosté...“ – přitom ukazuje redaktorka za sebe do sálu, o kterém mluví (obr. 40). Specifický druh ilustrátoru lze zaznamenat v živém vstupu Alexandry Přečkové. Ta nepoužívá k ilustraci svoje ruce, ale nohu. [Alexandra Přečková:] „Tady na Pustevnách ještě včera nebyl vůbec žádný sníh a jak můžeme vidět, dnes už ho mám nad kotníky...“, přitom položí svoji nohu do sněhu, aby divákům ilustrovala, kolik sněhu na Pustevnách skutečně je (obr. 41).

Obr. 39: Ilustrátor IV.

Obr. 40: Ilustrátor V.

Obr. 41: Ilustrátor nohou

Regulátory se v analyzovaných živých vstupech objevují pouze v podobě přikyvování reportérů, když jim moderátor ve studiu předává slovo. Dávají tím najevo, že ho slyší a že jsou připraveni odpovědět na moderátorovy otázky. Tento signál byl zaregistrován u živých vstupů Štěpánky Martanové, Pavla Pavlase, Barbory Peterové, Kateřiny Polákové a Terezy Schejbalové. Ostatní reportéři přebírají slovo bez těchto regulátorů. Specifický typ **adaptéru** lze vidět v živém vstupu Bohumila Vostala, který si na začátku i v průběhu živého vstupu upravuje sluchátko v uchu, které mu očividně padá, nebo je špatně nasazené (obr. 42). V jiných případech se adaptéry nevyskytují.

Obr. 42: Adaptér

7.2.2.4 Mimika reportérů v živých vstupech České televize

Jako první bude pozornost zaměřena, stejně jako u televize Nova, na oblast čela a obočí, následně bude analyzována i oblast dolní tváře. Oblasti očí pak bude věnována samostatná podkapitola.

Jedno z nejběžnějších mimických signálů, **zvednutí obočí**, je pozorováno také u reportérů na České televizi. Morris přikládá tomuto mimickému pohybu hned tři významy. Za prvé jde o pozdrav, za druhé o koketní výzvu a za třetí o vyjádření nesouhlasu.¹³³ Když je tento jev pozorován v kontextu živých vstupů České televize, lze nalézt pouze signály, které vyjadřují význam první. V analyzovaných živých vstupech se v tomto smyslu objevilo zvednuté obočí jen ve třech případech. Možnou příčinu lze vidět v tom, že ve většině živých vstupů (ve třinácti z dvaceti analyzovaných živých vstupů) reportér nezdraví diváky, ale přechází rovnou k vysvětlování problematiky. Nicméně „pozdravné“ zvednutí obočí můžeme vidět i v takovýchto případech.

Nejvýraznější zvednutí obočí na pozdrav vidíme v živém vstupu Ondřeje Koutského. Ten pozdraví diváky („*Dobrý večer*“), ještě předtím však zvedne a opět spustí obočí. Dává tím najevo, že si je vědom přítomnosti kamery, tím pádem i diváků u televizních obrazovek, které tímto gestem zdraví (obr. 43). Podobný případ můžeme najít i v živých vstupech, kde pozdrav diváků chybí, tudíž ho má zvednuté obočí nahradit. Před začátkem monologu tak reportér mírně nadzdvihne obočí. Jedná se o případ živého vstupu Davida Havleny (obr. 44) a Terezy Schejbalové.

Obr. 43: Zvednutí obočí I Obr. 44: Zvednuté obočí II.

¹³³ Morris 1999: 95 – 96

To, že se zvednutí obočí na pozdrav v živých vstupech České televize příliš často neobjevilo, neznamená, že reportéři tento mimický pohyb neprovádějí. Naopak, vyskytuje se u nich velmi často, ale s rozdílným významem. Každý z reportérů v živém vstupu použil alespoň mírné nadzvednutí obočí proto, aby zdůraznil něco ve své výpovědi. Velmi zřetelné je to například v živém vstupu Štěpánky Martanové (obr. 45). „*Prezident rozhodnutí zastupitelů označil – cituji – za pitomé...“* říká a před slovem „cituji“ výrazně zvedne obočí, čímž dá slovu větší důraz. Výrazné zvednutí obočí k tomu, aby dali důraz následující větě či slovu, vidíme i u Lenky Drmotové (obr. 46) či Martina Jonáše (obr. 47). [Lenka Drmotová:] „...*ale nebudou brát ohled tolik na zmíněné náramky, ale samozřejmě na doklady, a to napříč pražskými kluby...“*. [Martin Jonáš:] „... *každou vteřinou odstartuje Berlinale, a to premiérou snímku Grandhotel Budapešť...“*“.

Obr. 45: Zvednuté obočí – důraz I. Obr. 46: Zvednutí obočí – důraz II. Obr. 47: Zvednutí obočí – důraz III.

Také u reportérů České televize jsem objevila situace, kdy zvedají obočí kvůli tomu, že udělají chybu. Patrné je to u živého vstupu ruského zpravodaje Miroslava Karase. [Miroslav Karas:] „...*protesty jsou na 35, možná 45 % Ukrajiny, zbytek Ukrajiny, zvláště východ, není takto naladěn, jak je Kyjev nebo západní zem-západní část Ukrajiny“* – během tohoto omylu se reportérovi obočí rychle posune nahoru a opět se vrátí do původní polohy (obr. 48). Podobný případ nastává u živého vstupu reportérky Veroniky Kynčlové. [Veronika Kynčlová:] „...*dál mu taky podávají čistý alkohol...éé..k-aby snížili množství jedovatého metanolu v jeho těle“* – po krátkém zaváhání reportérka použije špatnou předložku. To si ale rychle uvědomí, zvedne obočí a opraví se (obr. 49). Obočí dává dolů až poté, co řekne předložku správnou, čímž jí také přidá důraz, tudíž není její chyba tak zřetelná.

Obr. 48: Zvednutí obočí – chyba I.

Obr. 49: Zvednutí obočí – chyba II.

Případy, kdy reportéři používají neverbální signál sraštěného obočí, v analyzovaných živých vstupech zaznamenány nebyly. Stejně tak na tom bylo zvednutí pouze jednoho obočí, které podle Morrisona značí nedůvěru.¹³⁴

Když se nyní zaměřím na oblast **dolní části obličeje**, opět mě bude zajímat především úsměv. V celkem dvanácti z dvaceti analyzovaných živých vstupů zachovává reportér po celou stopáž vážný obličej. Ve zbývajících živých vstupech se objevil pouze mírný úsměv se zavřenými rty. Reportéři používají úsměv často jako přivítání diváka či rozloučení se s ním. Úsměv, kterým vítá reportér diváka na začátku živého vstupu, lze zaznamenat u živého vstupu Ondřeje Koutského (obr. 50), Barbory Peterové (obr. 51) a Terezy Schejbalové (obr. 52). Na konci živého vstupu se usmála Lenka Drmotová, Kateřina Poláková, Tereza Radváková a Zuzana Smiešková.

Obr. 50: Úsměv I.

Obr. 51: Úsměv II.

Obr. 52: Úsměv III.

¹³⁴ Morrison 1999: 94

7.2.2.5 Zraková komunikace reportérů v živých vstupech České televize

Pro reportéry je důležité, aby udržovali oční kontakt s diváky. Čím menší je totiž oční kontakt, tím více se mohou příjemci zpráv cítit nejistěji.¹³⁵ Analýza se bude zabývat zaměřením pohledu a udržováním očního kontaktu. Jedná se o neverbální signály, které mohou být z vysílaných živých vstupů dobře analyzovány. U ostatních by byla pro přesnou identifikaci nutná komunikace tváří v tvář.

Všichni redaktoři v analyzovaných živých vstupech zaměřují své pohledy do kamery, aby budili u diváka dojem, že s ním udržují oční kontakt. V celkem šestnácti z dvaceti živých vstupů po celou dobu, co byli reportéři na obrazovce, neuhnuli pohledem. Svě živé vstupy měli nachystané, tudíž nepotřebovali hledat oporu v poznámkách. Pouze ve čtyřech případech museli reportéři na chvíli přerušit oční kontakt, aby se mohli podívat do poznámek. Jedná se o živý vstup Davida Havleny, Pavla Pavlase, Lucie Rosí a Terezy Schejbalové (obr. 53). Když to porovnám s časy, kdy byli reportéři v záběru v těchto živých vstupech, zjistím, že tři z nich měli podprůměrnou stopáž. Pouze živý vstup Lucie Rosí měl hodnotu nadprůměrnou – 44 vteřin.

Obr. 53: Přerušování očního kontaktu redaktorů České televize

7.2.2.6 Intonace reportérů v živých vstupech České televize

Také u České televize se stručně zaměřím na zvukovou stránku jazyka – konkrétně na intonaci a především na důrazy, které reportéři některým slovům dávají. Opět budou promluvy reportérů rozlišovány podle toho, zda mluví přirozeně, monotónně nebo mají intonaci přehnanou.

¹³⁵ Mikuláščík 2010: 111

Na rozdíl od televize Nova se v živých vstupech České televize objevuje daleko více promluv s přirozenou intonací, kde nejsou důrazy příliš výrazné, nebo se zde nevyskytují ve větší frekvenci. Přirozenou mluvu měla v analyzovaném vzorku více než polovina živých vstupů České televize (přesně jedenáct z dvaceti). I tak se zde však objevilo i několik monotónních živých vstupů či živých vstupů s přehnanou intonací.

Výrazně monotónní promluvu měl živý vstup Petra Baraňáka, ten svojí rozmluvu zbytečně členil a mluvil stále stejným tónem. Stejný případ se objevil také v živém vstupu Davida Havleny. Monotónní projev téměř bez kadencí na konci vět pronesl ve svém živém vstupu také Josef Kvasnička a Zuzana Smiešková.

Nejvýraznějším příkladem přehnané intonace je živý vstup Alexandry Přečkové. Nejenže používá velké množství důrazů, ale objevuje se u ní výrazná stoupavá intonace, a to rovněž v momentech, kde se příliš nehodí. [Alexandra Přečková:] „*Tady na Pustevnách ještě včera nebyl vůbec žádný sníh, a jak můžete vidět, dnes už ho mám nad kotníky. Během celého dne tady napadlo kolem deseti centimetrů, sníh je ale mokrý a velmi rychle sestupuje.*“ Na zvýrazněná slova kladla reportérka velmi výrazný důraz, což působí v takové míře již rušivě. Hodně důrazů se objevuje také v živém vstupu Veroniky Kynčlové. [Veronika Kynčlová:] „...ale už ho odpojili od plicní ventilace. Dál mu také podávají čistý alkohol, aby snížili množství jedovatého metanolu v jeho těle...“. Ondřej Koutský ve své promluvě používá na konci věty místo klesavé intonace intonaci stoupavou. Podobný případ je u Terezy Schejbalové. Přesto je projev reportérů České televize přirozenější než u reportérů na televizi Nova.

8. Komparace výsledků České televize a televize Nova

8.1 Prostředí živých vstupů obou televizí

Prostředí, ve kterém probíhají živé vstupy na České televizi a televizi Nova, se podstatně liší. U televize Nova lze identifikovat živé vstupy, které probíhají přímo v interiérech budovy televize – na chodbě, přímo v centru výroby či na balkóně. V analyzovaném vzorku se takový případ objevil u poloviny živých vstupů televize Nova, zatímco u České televize se takový živý vstup neobjevil ani jednou. Reportéři televize Nova tak mají jednodušší úlohu, protože takové živé vstupy probíhají tam, kde je již připravená technika a reportéra na místě nic neruší. Naopak nejobtížnější živý vstup je ten, který je vysílán přímo z místa dění, z centra události. Takové živé vstupy se objevily u televize Nova pouze třikrát, zatímco u České televize se jednalo o dvojnásobek případů.

V polovině živých vstupů České televize se reportéři nacházeli na klidném místě, které však s tématem, o kterém mluvili reportéři, nějakým způsobem souviselo. Takové prostředí je časté také u živých vstupů televize Nova (v celkem sedmi živých vstupech z dvaceti). Nicméně při pozorování stejných reportérů v jiných živých vstupech se ukázalo, že především mimika a gestika závisí hlavně na osobnosti moderátora, nikoli na situaci, ve které se vyskytuje. Například velmi výraznou mimiku Ladislava Hrušky můžeme vidět i v dalších živých vstupech, ve kterých se objevuje (a to i když je prostředí odlišné).

8.2 Posturologie reportérů obou televizí

Zabírání reportérů při živých vstupech je u obou televizí velmi podobné. Reportér je ve většině případů vidět na obrazovce od pasu nahoru nebo jsou v záběru pouze jeho ramena a hlava. Počet živých vstupů, kdy se záběry na reportéra mění, jsou u obou televizí také podobné (jedná se o šest živých vstupů televize Nova a pět živých vstupů České televize).

Rozdíly nejsou ani v postoji, který reportéři v živých vstupech mají. Vždy stojí vzpřímeně, čelem ke kameře (tedy k divákům). Odlišné jsou pouze případy dvou živých vstupů u video obrazovek, které byly zmíněny již výše. V čem se živé vstupy obou televizí liší, je pohyb. Zatímco se u televize Nova neobjevil ani jeden případ, kdy by se reportér v živém vstupu pohyboval, u analyzovaných živých vstupů České televize to byly případy čtyři. Toto zjištění je pro mě překvapivé, protože jsem předpokládala, že živé vstupy na

soukromé televizi budou spíše dynamičtější než statické. Nakonec se však ukázalo, že více pohybu je v živých vstupech České televize.

8.3 Gestika reportérů obou televizí

V tomto segmentu neverbální komunikace se reportéři televize Nova a České televize nejvíce shodují. Co se týče symbolů, reportéři ani jedné z televizí je příliš nepoužívají. Jedinými příklady jsou dva živé vstupy televize Nova. Jinak se objevují jen minimálně, a to pouze jako pokyvování hlavou k vyjádření souhlasu. Nejpoužívanějšími pohyby rukou jsou u všech reportérů obou televizí ilustrátory. Většina reportérů je využívá k regulaci a udržování tempa řeči. Tento druh ilustrátoru jsem zaznamenala u všech reportérů v živých vstupech televize Nova a u České televize u reportérů patnácti. Výraznější ilustrátory se objevují u reportérů, kteří nemusí držet mikrofon, tudíž mají obě ruce volné.

Reportéři v živých vstupech ale užívají také jiný typ. Když mluví o nějaké věci, kterou mají blízko sebe, tak na ni ukáží rukou. Jedná se také o ilustrátor, který doprovází mluvenou řeč a přibližuje posluchačům to, o čem reportér mluví. Kaderka tato gesta označuje jako gesta ukazovací.¹³⁶ Tento pohyb rukou jsem zaznamenala u televize Nova ve třech případech a ve dvou případech České televize.

Regulátory, pohyby rukou, které kontrolují a řídí komunikaci, se u reportérů obou televizí objevují pouze v podobě pokyvování hlavou, když jim moderátor ze studia předává slovo. Tento pohyb hlavou má u všech reportérů stejný význam – dává najevo, že reportér moderátora slyší a je připraven převzít slovo. Adaptéry se neobjevují ani na jedné televizní stanici (kromě jednoho příkladu na televizi Nova a České televizi). Je to zapříčiněné pravděpodobně tím, že mají živé vstupy poměrně krátkou stopáž, tudíž si reportéři adaptéry ohlídnou. I v tomto se tedy obě televize shodují.

8.4 Mimika reportérů obou televizí

Jak jsem při analýze zjistila, nejvíce využívanými signály neverbální komunikace reportérů obou televizí jsou signály mimické. V živých vstupech obou televizí reportéři využívají při svých projevech pohyby obočí. Nejčastější příčinou je, že chtějí zdůraznit nějaké slovo či část věty ve své promluvě. Na televizi Nova ho k tomuto účelu využilo celkem

¹³⁶ Kaderka 2011: 220

patnáct reportérů v analyzovaných živých vstupech, u České televize to byli reportéři všichni. Tento mimický pohyb je obvykle doprovázen také důrazem v hlase či gesty.

Dalším význam, který zvednuté obočí má, je signál pozdravu. Rovněž v tomto významu se objevilo u reportérů obou televizí. Zatímco u televize Nova to bylo u čtvrtiny případů (tedy u pěti živých vstupů), u České televize se tento signál objevil ve třech živých vstupech. Důvodem může být také to, že na televizi Nova všichni reportéři nejprve zdraví diváky pozdravem „dobrý večer“, zatímco na České televizi se pozdrav neobjevuje ani v polovině živých vstupů. Nicméně zvednuté obočí v tomto významu se může objevit i v situaci, kdy reportéři diváky nezdraví přímo a zvednutím obočí pozdrav kompenzují.

Další použití zvednutého obočí, u kterého se shodovaly obě televize, bylo kvůli chybě v promluvě. Jedná se o případy, kdy reportér říká divákům informace, najednou se zarazí, zakoktá, nebo mu vypadnou slova. Právě v takových situacích někteří reportéři zvedají obočí. Pravděpodobně ze stresu či zmatku. Toto použití zvednutého obočí se objevilo ve dvou živých vstupech televize Nova a ve dvou živých vstupech České televize. Dalším významem zvednutého obočí může být údiv. Příklady této interpretace lze najít pouze v živých vstupech televize Nova, kde nejvýrazněji tento mimický pohyb „reprezentuje“ reportér Ladislav Hruška.

Svraštěné obočí, další mimický výraz v oblasti čela, je patrné pouze u živých vstupů televize Nova. Zatímco v živých vstupech České televize nebylo svraštěné obočí vůbec identifikováno, v živých vstupech televize Nova se objevilo hned ve třech případech. Jako výraz znepokojení, úzkosti či naléhavosti.

U dolní části obličeje je pozorována daleko „bohatší“ mimika u reportérů televize Nova. Reportéři obou televizí využívají mírného úsměvu se zavřenými rty jako přivítání diváků nebo jako rozloučení se s nimi na konci živého vstupu. Zatímco na České televizi se využívá pouze tento mírný úsměv, u televize Nova lze pozorovat i jiné druhy úsměvů. Ve třech případech jsem u reportérů identifikovala úsměv pokřivený, který v daném kontextu vyjadřuje ironii či smíšenost pocitů. Také jsem u reportérů televize Nova identifikovala úsměv s odhalenými zuby – konkrétně u Marcely Škábové a již zmiňovaného Ladislava Hrušky.

Více emocí vyjadřují prostřednictvím mimických pohybů reportéři televize Nova. Zatímco se reportéři České televize snaží udržovat neutrální obličej, v mimických projevech

reportérů televize Nova lze vyčíst například výsměch či znepokojení. Přesto se v mnoha mimických pohybech shodují v tom, že pomocí zvedání obočí zdraví diváky, přidávají důraz některým faktům nebo se mírným úsměvem loučí na konci živého vstupu. Mimické signály, které využívají reportéři v živých vstupech, ve velké míře závisí na osobnosti reportéra, o něco méně na situaci. Mimické projevy, které byly v živých vstupech analyzovány, se u reportérů totiž opakují i v jiných živých vstupech.¹³⁷

8.5 Zraková komunikace reportérů obou televizí

Reportéři obou televizí směřují svůj pohled vždy přímo do kamery, na diváka. Jedinými výjimkami jsou dva analyzované živé vstupy typu video obrazovka, ve kterých reportérky zaměření pohledu mění. Protože měli všichni reportéři obou televizí živý vstup alespoň z části připravený, většina z nich se nemusela koukat do poznámek, tudíž nepřerušila oční kontakt s diváky. Bez přerušení očního kontaktu bylo čtrnáct živých vstupů televize Nova a šestnáct živých vstupů České televize. V ostatních případech reportéři vždy alespoň jednou do předem připravených poznámek nahlédli.

Poznatek, že někteří reportéři hledají oporu v poznámkách, nekoresponduje s tvrzením Boyda, který udává, že reportér může využívat poznámky pouze v případě, že musí přečíst čísla, která se obtížně zapamatovávají, nebo přesnou citaci. V ostatních případech to dle jeho názoru přípustné není.¹³⁸ V žádném z případů, kdy reportéři nahlédli do poznámek, se o čísla ani přesné citace nejednalo.

8.6 Intonace reportérů obou televizí

V intonaci reportérů je mezi Českou televizí a televizí Nova velký rozdíl. Zatímco u reportérů na Nově jsou velké rozdíly v intonaci, u České televize jsou výkyvy menší a většina reportérů hovoří přirozeně bez přehnané kadence či velké frekvence důrazů. Zatímco u televize Nova mluvilo přirozeně pouze sedm redaktorů z dvaceti, u České televize to byla většina (jedenáct reportérů).

Ve čtyřech případech na České televizi i televizi Nova mluvili redaktoři s nevýraznou intonací, tedy velmi monotónně. Zatímco u televize Nova to bylo způsobeno ve všech případech tím, že mluvili reportéři příliš rychle, tudíž ani neklesali hlasem na konci vět. U

¹³⁷ Reportéry jsem nesledovala pouze v jednom živém vstupu, ale všimla jsem si i toho, jak vystupují i v jiných živých vstupech.

¹³⁸ Boyd 2008: 288 -289

České televize se objevily i případy, kdy to bylo způsobeno naopak pomalým tempem. Ve zbylých případech se objevila naopak intonace velmi výrazná.

Přehnanou intonaci mělo sedm reportérů televize Nova. Šlo především o velkou frekvenci výrazných důrazů a přehnané klesající i stoupající kadence na konci vět. U České televize se takové případy objevily také, ale pouze v pěti případech. Zatímco si reportéři televize Nova daleko více hrají s hlasem, reportéři České televize se snaží udržovat neutrální projev bez přehnaných důrazů a kadencí.

9. Závěr

V této práci jsem se zaměřila na neverbální projevy reportérů v živých vstupech ve zpravodajství České televize a televize Nova. Cílem byla analýza vybraných neverbálních prostředků, které jsem analyzovala ve dvaceti živých vstupech České televize a stejném počtu živých vstupů televize Nova, a jejich komparace. Nejprve bylo nutné zaměřit se na prostředí, ve kterém živé vstupy probíhají, jelikož je důležitým faktorem, který neverbální komunikaci ovlivňuje. Poté byly analyzovány jednotlivé projevy posturologie, gestiky, mimiky, zrakové komunikace a intonace reportérů. Analyzovaný vzorek poskytl dostatečné množství materiálu pro analýzu těchto segmentů neverbální komunikace.

Z analýzy a komparace vyplynulo, že se v některých neverbálních segmentech obě televize výrazně liší, zatímco v jiných se shodují. Nejvíce využívali reportéři v analyzovaných živých vstupech signálů mimických. Daleko více byly ale zaznamenány u reportérů televize Nova, kteří pomocí nich vyjadřovali i své názory, starost či výsměch. Podstatné rozdíly mezi reportéry obou televizí byly také v prostředí, ve kterém se živé vstupy odehrávaly a v intonaci, která byla zaznamenávána v projevech reportérů. Výsledky komparace potvrdily můj předpoklad, že je množství živých vstupů televize Nova realizováno v interiérech studia, tudíž nesplňují definici, že by měly přinášet informace z místa dění a že reportéři televize Nova využívají více důrazů a přehnané intonace než reportéři České televize.

Analýza vyvrátila mou domněnku o tom, že živé vstupy televize Nova budou dynamičtější a akčnější než živé vstupy České televize. V analyzovaném vzorku nebyl ani jeden živý vstup televize Nova, kde by se reportér pohyboval. Naproti tomu u České televize byly tyto případy čtyři. Také je pro mě překvapující, že se televize téměř neliší v přerušování očního kontaktu, protože jsem předpokládala, že reportéři televize Nova budou daleko častěji číst poznámky, než je tomu u reportérů z České televize. Velmi se reportéři obou televizí shodovali také v gestice, kde využívali jednotlivá gesta téměř ve stejné míře a ke stejným účelům.

Dílčím cílem bylo zjistit, kolik procent z celkové stopáže živého vstupu je reportér vidět na obrazovce. Průměrná délka živých vstupů, které se nacházely v mém analyzovaném vzorku, byla 56 vteřin u živých vstupů České televize a 48 vteřin u živých vstupů televize Nova. Reportér je však vidět pouze 63 % stopáže u České televize a 69 % stopáže u televize Nova. Celková stopáž, kdy byl reportér vidět na obrazovce, činí u dvaceti živých vstupů

České televize 11 minut a 43 vteřiny, zatímco u televize Nova je to 11 minut a 2 vteřin. Ani v tomto hledisku se živé vstupy obou televizí příliš neliší.

Aby bylo možné provést analýzu živých vstupů, musel být nejprve vymezen teoretický rámec a také rámec analýzy. Poznatky z těchto částí práce byly následně aplikovány v analytické části. Při interpretaci jednotlivých neverbálních projevů bylo zapotřebí vycházet z toho, že se jedná o komunikaci mediální, nikoli o komunikaci tváří v tvář. Bylo zapotřebí vnímat také kontext a prostředí, ve kterém se komunikace odehrává. Také bylo nutné všimnout si verbální složky komunikace, která neverbální projevy doprovází. Proto byl v práci použit multimodální přístup, který zkoumá složku neverbální i verbální. Jednotlivé příklady neverbálních projevů byly předvedeny na obrázcích a doplněny o přepisy verbální komunikace, které byly nutné ke správné interpretaci neverbální složky komunikace. Pomocí tohoto přístupu došlo k naplnění cílů, které byly definovány v úvodu práce.

10. Seznam pramenů

TELEVIZNÍ NOVINY

- Díly, které byly vysílány na televizi Nova 1. – 28. února 2014
- Dostupné z: www.voyo.cz

UDÁLOSTI

- Díly, které byly vysílány na České televizi 1. – 28. února 2014
- Dostupné z: www.ceskatelevize.cz

11. Seznam použité literatury

- BEDNAŘÍKOVÁ I. *Sociální komunikace*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci 2006. ISBN 80-244-1357-4.
- BOYD A. *Broadcast Journalism: Techniques of Radio and Television News*. London: Taylor & Francis 2008. ISBN 978-0-080-56919-2.
- ČMEJRKOVÁ S. Mediální rozhovor jako žánr veřejného projevu. In: *Jazyk, média, politika*. Praha: Academia 2003. ISBN 80-200-1034-3.
- DEVITO J. *Základy mezilidské komunikace*. Praha: Grada 2008. ISBN 978-80-247-2018-0.
- HERBERT J. *Journalism in the digital age: theory and practice for broadcast, print and on-line media*. Boston: Focal Press 2000. ISBN 0-240-51589-7.
- JIRÁK J., KÖPPLOVÁ B. *Média a společnost*. Praha: Portál 2007. ISBN 978-80-7367-287-4.
- KADERKA P. Tělesné postoje, gesta a pohledy v komunikaci. In: *Mluvená čeština: Hledání funkčního rozpětí*. Praha: Academia 2011. ISBN 978-80-200-1970-7.
- KADERKA P., HAVLÍK M. *Vytváření televizních zpráv: pracovní postupy v systému žánrových norem*. Praha: Sociologický ústav AV ČR 2010.
- KÖPPLOVÁ B. a kol. *Dějiny českých médií v datech: rozhlas, televize, mediální právo*. Praha: Karolinum 2003. ISBN: 80-246-0632-1.
- KŘIVOHLAVÝ J. *Jak si navzájem lépe porozumíme*. Praha: Svoboda 1988. ISBN 25-095-88.
- KUNCZIK M. *Základy masové komunikace*. Praha: Karolinum 1995. ISBN 80-7184-134-X.
- LEWIS D. *Tajná řeč těla*. Praha: Victoria Publishing 1995. ISBN 80-85605-49-X.
- LOKŠÍK M. Televizní zpráva a televizní zpravodajství. In: *Zpravodajství v médiích*. Praha: Karolinum 2011. ISBN 978-80-246-1899-9.
- MCQUAIL D. *Úvod do teorie masové komunikace*. Praha: Portál 2007. ISBN 978-80-7367-338-3.
- MIKULÁŠTÍK M. *Komunikační dovednosti v praxi*. Praha: Grada Publishing 2010. ISBN 978-80-247-2339-6.
- MORRIS D. *Bodytalk řeč těla*. Praha: Ivo Železný 1999. ISBN 80-240-0238-8.
- MOTAL J. a kol. *Nové trendy v médiích II*. Brno: Masarykova univerzita 2012. ISBN 987-80-210-5826-2.

MUSIL J. *Elektronická média v informační společnosti*. Praha: Votobia 2003. ISBN 80-7220-157-3.

OSVALDOVÁ B. *Zpravodajství v médiích*. Praha: Karolinum 2011. ISBN 978-80-246-1899-9.

OSVALDOVÁ B., HALADA J. a kol. *Encyklopedie praktické žurnalistiky a marketingové komunikace*. Praha: Libri 2007. ISBN 978-80-7277-266-7

PEASE A. *Řeč těla*. Praha: Portál 2008. ISBN 978-80-7367-449-6.

REIFOVÁ I. a kol. *Slovník mediální komunikace*. Praha: Portál 2004. ISBN 80-7178-926-7.

THOMPSON J. *Média a modernita*. Praha: Karolinum 2004. ISBN 80-246-0652-6.

TRAMPOTA T. *Zpravodajství*. Praha: Portál 2006. ISBN 80-7367-096-8.

VYBÍRAL Z. *Psychologie komunikace*. Praha: Portál 2009. ISBN 978-80-7367-387-1.

VYBÍRAL Z. *Úvod do psychologie komunikace*. Hradec Králové: Gaudeamus 1997. ISBN 8070410027.

VYKOPALOVÁ H. *Vybrané kapitoly ze sociální psychologie v kontextu komunikace*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci 2000. ISBN 80-244-0084-7.

Internetové zdroje:

Statistiky. [online] Dostupné z: <http://mediamania.tyden.cz/rubriky/statistiky/>

AUST O. Nova spustí svůj pátý kanál Fanda 14. července. Má vysílat jen na satelitu a v kabelech. [online] Dostupné z: <http://www.mediar.cz/nova-spusti-svuj-paty-kanal-fanda-ma-vysilat-jen-na-satelitu-a-v-kabelech/>

David Stoger jmenován Zástupcem Generálního ředitele TV. [online] Dostupné z: <http://www.novagroup.cz/tisk/tiskove-zpravy/815-david-stogel-jmenov%C3%A1n-z%C3%A1stupcem-gener%C3%A1ln%C3%ADho-%C5%99editele-tv>

PLESL J. Železný postavil tiskárnu na peníze, které ho zničily. Nova má zlatá léta za sebou. [online] Dostupné z: <http://byznys.ihned.cz/zpravodajstvi-cesko/c1-54567970-zelezny-postavil-tiskarnu-na-penize-ktere-ho-znicily-nova-ma-zlata-leta-za-sebou>

Rada ČT. [online] Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/rada-ct/>

Redakce zpravodajství. [online] Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/vse-o-ct/lide/zpravodajstvi/redakce-zpravodajstvi/>

Televizní ředitelé. [online] Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/vse-o-ct/historie/televizni-reditele/>

Telka zahájí 22. Února, přinese nejlepší pořady TV Nova. [online] Dostupné z: http://www.mediaguru.cz/2013/02/telka-zahaji-22-unora-prinese-vyber-nejlepsich-poradu-tv-nova/#.Uwu_Zfl5OSp

Vznik a první kroky: Česká televize od roku 1993. [online] Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/vse-o-ct/historie/ceska-televize-od-r-1993/vznik-a-prvni-kroky/>

Zdeněk Šámal. [online] Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/lide/zdenek-samal/>

Diplomové práce:

HORÁK R. *Analýza živých vstupů ve zpravodajství České televize a televize Nova*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci 2013.

12. Seznam obrázků

Obr. 1: Schéma živého vstupu.....	22
Obr. 2: Stopáže živých vstupů televize Nova, kdy je reportér alespoň částečně v záběru.....	33
Obr. 3: Stopáže živých vstupů České televize, kdy je reportér alespoň částečně v záběru.....	34
Obr. 4: Stopáže analyzovaných živých vstupů televize Nova a České televize.....	35
Obr. 5: Stopáže analyzovaných živých vstupů, kdy je reportér na celé obrazovce.....	35
Obr. 6: Stopáže analyzovaných živých vstupů, kdy je reportér alespoň částečně v záběru.....	36
Obr. 7 : Živé vstupy z interiérů studia.....	38
Obr. 8: Živý vstup z chodby studia Obr. 9: Živý vstup z olympijského studia v Soči.....	38
Obr. 10: Reportéři na místě události.....	39
Obr. 11: Měnicí se záběr I.....	40
Obr. 12: Měnicí se záběr II.....	40
Obr. 13: Symbol I. Obr. 14: Symbol II.....	41
Obr. 15: Ilustrátor I. Obr. 16: Ilustrátor II.....	42
Obr. 17: Ilustrátor III.....	42
Obr. 18: Adaptér.....	43
Obr. 19: Zvednuté obočí jako signál pozdravu.....	44
Obr. 20: Zvednuté obočí - údiv Obr. 21: Zvednuté obočí – chyba.....	44
Obr. 22: Svraštěné obočí I. Obr. 23: Svraštěné obočí II. Obr. 24: Svraštěné obočí III.	45
Obr. 25: Úsměvy Ladislava Hrušky – úsměv se zavřenými ústy, úsměv s pokleslou čelistí, pokřivený úsměv.....	46
Obr. 26: pokřivený úsměv I. Obr. 27: pokřivený úsměv II.....	46
Obr. 28: Reportér na místě události I Obr. 29: Reportér na místě události II Obr. 30: Reportér na místě události III.....	50
Obr. 31: Živý vstup před budovou I. Obr. 32: Živý vstup před budovou II. Obr. 33: Živý vstup před budovou III.....	50
Obr. 34: Měnicí se záběr I.....	51
Obr. 35: Měnicí se záběr II.....	52
Obr. 36: Ilustrátor I. Obr. 37: Ilustrátor II. Obr. 38: Ilustrátor III.....	53
Obr. 39: Ilustrátor IV. Obr. 40: Ilustrátor V.....	53
Obr. 41: Ilustrátor nohou.....	54
Obr. 42: Adaptér.....	54
Obr. 43: Zvednutí obočí I Obr. 44: Zvednutí obočí II.....	55
Obr. 45: Zvednutí obočí – důraz I. Obr. 46: Zvednutí obočí – důraz II. Obr. 47: Zvednutí obočí – důraz III.....	56
Obr. 48: Zvednutí obočí – chyba I. Obr. 49: Zvednutí obočí – chyba II.....	57
Obr. 50: Úsměv I. Obr. 51: Úsměv II. Obr. 52: Úsměv III.....	57
Obr. 53: Přerušování očního kontaktu redaktorů České televize.....	58

13. Seznam příloh

Příloha I: Česká televize a televize Nova	73
Příloha II: Kompletní seznam analyzovaných živých vstupů	76
Příloha III: Tabulky stopáží živých vstupů	79

14. Přílohy

Příloha I: Česká televize a televize Nova

Jelikož jsem vzorky, které podrobím analýze v druhé části práce, čerpala z televizních zpravodajských relací České televize a televize Nova, považuji za nutné uvést pár stručných informací o minulosti a současnosti obou televizí i jejich zpravodajských relací.

Česká televize

Česká televize je jediným veřejnoprávním poskytovatelem televizního vysílání na území České republiky. Její financování probíhá pomocí televizních poplatků, aby byla nezávislá na příjmech z reklamy a na státním rozpočtu, ale i zákonem vymezené podnikatelské činnosti, která tvoří pouze doplňkový zdroj příjmu. V čele České televize stojí generální ředitel, který je jmenován Radou ČT, která má patnáct členů, které volí a jmenuje Poslanecká sněmovna.¹³⁹ Současným generálním ředitelem je Petr Dvořák, který je v této pozici od roku 2011. Mezi jeho předchůdce patří první generální ředitel České televize Ivo Mathé, Jakub Puchalský, Dušan Chmelíček, George Hodač, Jiří Balvín, prozatímní ředitel Petr Klimeš a Jiří Janáček.¹⁴⁰

Česká televize je rozdělena na tři komunikační části – Českou televizi v Praze na Kavčích horách, Televizní studio v Ostravě a Televizní studio v Ostravě. V současné době provozují šest televizních kanálů – ČT1, ČT2, ČT24 (zpravodajský kanál), ČT4 (sportovní kanál) a dva nejnovější ČT :D („Děčko“ určené dětem) a ČT art (program věnovaný kultuře). Ačkoliv program ČT24 vysílá zpravodajství a publicistiku 24 hodin denně, největším vrcholem dne je hlavní zpravodajská relace Události, které se vysílají jak na ČT24, tak na sledovanější ČT1.

Česká televize vznikla 1. 1. 1992 zákonem České národní rady ze dne 7. 11. 1991. Prozatímním generálním ředitelem se stal Ivo Mathé. Ten samý den vznikla nová struktura pořadů – Zprávy ČTV V 18:00, které byly dlouhé pouze 10 minut, Večerník ČTV v 18:15, který trval 15 minut a nakonec hlavní televizní pořad Zpravodajství ČTV, který začínal

¹³⁹ Rada ČT. [online] Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/rada-ct/>

¹⁴⁰ Televizní ředitelé. [online] Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/vse-o-ct/historie/televizni-reditele/>

v 21:30 a byl dlouhý 30 minut.¹⁴¹ Dne 1. Dubna 1992 byl jmenován první „definitivní“ generální ředitel, kterým se stal Ivo Mathé. Rada České televize schválila v dubnu 1992 na návrh generálního ředitele první Statut České televize, který obsahuje poslání a povinnosti televize veřejné služby.¹⁴²

Počátkem roku 1993 zahájila Česká televize vysílání nově pojmenovaných programů – ČT1, ČT2 a ČT3. Zároveň se změnila také podoba zpravodajství. Na prvním kanále (ČT1) byly uváděny dva hlavní zpravodajské pořady – první, Události, začínaly každý den od 19:30, další, Události, komentáře, se vysílali pouze v pracovní dny od 22:00.¹⁴³ Kromě toho zde byly také krátké (5-10 minutové) dopolední, odpolední, podvečerní a noční Zprávy. Zpravodajské relace však nechyběly ani na dalších dvou kanálech. Na ČT2 byly vysílány Aktuality 93 a Večerník, tyto dva hlavní pořady doplňovaly krátké (5 minut) dopolední a odpolední Aktuality. Na ČT3 se vysílaly zpravodajské relace ze zahraničí – CNN, Heute, Journal? Novosti a Aktuality STV.¹⁴⁴ Formát zpravodajství se poté měnil ještě několikrát. První změny nastaly již o měsíc později. V únoru 1994 ukončil vysílání program ČT3.

Ředitelem zpravodajství České televize je Zdeněk Šámal. Ten začínal ve veřejnoprávní televizi na místě redaktora, reportéra a moderátora. Pracoval také jako zpravodaj v Rusku.¹⁴⁵ Šéfredaktorem zpravodajství je Petr Mrzena, jeho zástupci jsou Michal Kubal, který má na starosti řízení redakci, František Lutonský, který se zabývá řízením vysílání a Čestmír Franěk, který řídí aktuální diskusně-analytické pořady.¹⁴⁶

Televize Nova

Televize Nova je česká soukromá televizní stanice, kterou provozuje mediální společnost CET 21. Ta vlastní licence na vysílání všech programů společnosti Nova. Prvním generálním ředitelem a zároveň zakladatelem televize nova byl Vladimír Železný. Roku 2003 ho ve funkci vystřídal Petr Dvořák, kterého roku 2011 nahradil Jan Andruško. Nynějším

¹⁴¹ Köpplová 2003: 277

¹⁴² Vznik a první kroky: Česká televize od roku 1993. [online] Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/vse-o-ct/historie/ceska-televize-od-r-1993/vznik-a-prvni-kroky/>

¹⁴³ Ročenka ČT 1993

¹⁴⁴ Köpplová 2003: 283

¹⁴⁵ Zdeněk Šámal. [online] Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/lide/zdenek-samal/>

¹⁴⁶ Redakce zpravodajství. [online] Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/vse-o-ct/lide/zpravodajstvi/redakce-zpravodajstvi/>

generálním ředitelem je Christoph Mainusch a do funkce Zástupce Generálního ředitele TV Nova byl jmenován David Stoger.¹⁴⁷

Televize Nova oslavila 4. února 2014 své dvacáté narozeniny. Právě 4. 2. roku 1994 zahájila své celoplošné vysílání. Jako první televizní stanice začala přerušovat pořady reklamou, což bylo v rozporu s právem. Rada ČR pro rozhlasové a televizní vysílání nakonec zákon poupravila. Tím již nebylo vkládání reklam do filmů omezeno.¹⁴⁸ „Průměrná sledovanost TV Nova přesáhla průměrnou souhrnnou sledovanost obou programů České televize. Razantní nástup TV Nova překonal všechna očekávání mediálních odborníků a TV Nova získala dominantní postavení na českém televizním trhu.“¹⁴⁹

Nova začala okamžitě vydělávat. Deset procent z celého vysílacího času bylo věnováno na reklamu. „Už v roce 1994 zaznamenala tržby převyšující 1,5 miliardy korun a vydělala 250 milionů korun před zdaněním. O rok později však už zaznamenala hrubý zisk překračující jednu miliardu korun a v roce 1998 vydělala bezmála 1,5 při tržbách v hodnotě 3,5 miliardy.“¹⁵⁰

Nova Group, která získala licenci na vysílání TV Nova, vlastní ještě další televizní kanály – filmový kanál Nova Cinema, stanici Fanda, která je určena především pro mužské publikum¹⁵¹, placený sportovní kanál Nova Sport, komediální Smíchov a stanici Telka, která přináší divákům pořady z původní tvorby TV Nova.¹⁵²

¹⁴⁷ David Stoger jmenován Zástupcem Generálního ředitele TV. [online] Dostupné z: <http://www.novagroup.cz/tisk/tiskove-zpravy/815-david-stogel-jmenov%C3%A1n-z%C3%A1stupcem-gener%C3%A1ln%C3%ADho-%C5%99editele-tv>

¹⁴⁸ Köpplová 2003: 288

¹⁴⁹ Köpplová 2003:290

¹⁵⁰ PLESL J. Železný postavil tiskárnu na peníze, které ho zničily. Nova má zlatá léta za sebou. [online] Dostupné z: <http://byznys.ihned.cz/zpravodajstvi-cesko/c1-54567970-zelezny-postavil-tiskarnu-na-penize-ktere-ho-znicily-nova-ma-zlata-leta-za-sebou>

¹⁵¹ AUST, O.: Nova spustí svůj pátý kanál Fanda 14. července. Má vysílat jen na satelitu a v kabelech. [online] Dostupné z: <http://www.mediar.cz/nova-spusti-svuj-paty-kanal-fanda-ma-vysilat-jen-na-satelitu-a-v-kabelech/>

¹⁵² Telka zahájí 22. února, přinese nejlepší pořady TV Nova. [online] Dostupné z: http://www.mediaguru.cz/2013/02/telka-zahaji-22-unora-prinese-vyber-nejlepsich-poradu-tv-nova/#.Uwu_Zfl5OSp

Příloha II: Kompletní seznam analyzovaných živých vstupů

Živé vstupy jsou řazeny podle abecedy podle příjmení reportéra, který v živém vstupu vystupoval. Dále je uvedeno téma živého vstupu a datum, kdy byl živý vstup vysílán.

Dvacet živých vstupů televize Nova:

1) Badejová Daniela

- Téma: Nová vláda: hlavní body programu
- Vysíláno: 11. února 2014

2) Berka Ivan

- Téma: Bývalý policista byl obžalován za vraždu ženy
- Vysíláno: 21. února 2014

3) Brunclíková Klára

- Téma: Zeman poslal expremiéra Rusnoka do ČNB
- Vysíláno: 5. února 2014

4) Bůžek František

- Téma: Nemáte práci? Našli jsme ji pro vás
- Vysíláno: 11. února 2014

5) Bystrzycki Jakub

- Téma: Policie našla zásoby smrtícího alkoholu
- Vysíláno: 26. února 2014

6) Čoudek Michal

- Téma: Rittigova cesta: Ze samoobsluhy do Monaka
- Vysíláno: 14. února 2014

7) Hanslík Hanuš

- Téma: Sprostá slova v soudní síni
- Vysíláno: 27. února 2014

8) Holec Martin

- Téma: Dánové v Praze
- Vysílán: 8. února 2014

9) Hruška Ladislav

- Téma: Chutně a levně: Makové loupáky
- Vysíláno: 3. února 2014

10) Indrei Tomáš

- Téma: Noční výbuch plynu srovnal domek se zemí
- Vysíláno: 5. února 2014

11) Kočárek Martin

- Téma: Mrtvola zabetonovaná v podlaze
- Vysíláno: 28. únor 2014

12) Kratochvíl Michal

- Téma: Olympijské Soči: Policisty přísně střežená pevnost
- Vysíláno: 6. února 2014

13) Nášelová Martina

- Téma: Ukrajina: Konec krize?
 - Vysíláno: 27. února 2014
- 14) Poništová Lucie**
- Téma: Karty pacientů se válely 19 let ve staré klinice
 - Vysíláno: 3. února 2014
- 15) Pultar Filip**
- Téma: Českou republiku zasypal písek ze Sahary
 - Vysíláno: 19. února 2014
- 16) Sasková Veronika**
- Téma: 20. narozeniny Novy
 - Vysíláno: 4. února 2014
- 17) Škábová Marcela**
- Téma: Prásk! Dnes po seriálu Ordinace
 - Vysíláno: 13. února 2014
- 18) Šnajdr Martin**
- Téma: Suchdol jedná o palestinské ambasádě
 - Vysíláno: 6. února 2014
- 19) Špalek Ondřej**
- Téma: Ukrajina: Revoluce
 - Vysíláno: 21. února 2014
- 20) Tomašková Karolína**
- Téma: Únos letadla: Ukrajinec chtěl letět do Sochi
 - Vysíláno: 7. února 2014

Seznam živých vstupů České televize

- 1) Baraňák Petr**
 - Téma: Projekt pro nezaměstnané
 - Vysíláno: 27. února 2014
- 2) Daňková Pavla**
 - Téma: Zaměstnanci OKD
 - Vysíláno: 24. února 2014
- 3) Drmotová Lenka**
 - Téma: Dánové v Praze
 - Vysíláno: 9. února 2014
- 4) Havlena David**
 - Téma: Jednání ohledně vojenského újezdu Brdy ve Strašicích
 - Vysíláno: 25. února 2014
- 5) Jonáš Martin**
 - Téma: Začíná festival Berlinále
 - Vysíláno: 6. února 2014
- 6) Kabátová Veronika**
 - Téma: Zeman a dostavba Temelínu

- Vysíláno: 17. února 2014
- 7) Karas Miroslav**
- Téma: Krize na Ukrajině
 - Vysíláno: 22. února 2014
- 8) Koutský Ondřej**
- Téma: Koncert Praha pro Kyjev
 - Vysíláno: 23. února 2014
- 9) Kvasnička Josef**
- Téma: Zásah ve Zlíně – hledali zbraně a výbušniny
 - Vysíláno: 20. února 2014
- 10) Kynčlová Veronika**
- Téma: Nový případ otravy metanolem
 - Vysíláno: 8. února 2014
- 11) Martanová Štěpánka**
- Téma: Zeman okomentuje programové vyjádření vlády
 - Vysíláno: 16. února 2014
- 12) Pavlas Pavel**
- Téma: Amazon
 - Vysíláno: 13. února 2014
- 13) Peterová Barbora**
- Téma: Spor o post ředitele vězeňské služby
 - Vysíláno: 17. února 2014
- 14) Poláková Kateřina**
- Téma: Rekordní teplo na jihu Čech
 - Vysíláno: 15. února 2014
- 15) Prečková Alexandra**
- Téma: Východní část republiky postihlo největší sněžení roku
 - Vysíláno: 12. února 2014
- 16) Radváková Tereza**
- Téma: Ples v Opeře
 - Vysíláno: 8. února 2014
- 17) Rosí Lucie**
- Téma: Vykupování pozemků pro obchvat v Olbramovicích
 - Vysíláno: 11. února 2014
- 18) Schejbalová Tereza**
- Téma: 66 let od nástupu komunismu k moci
 - Vysíláno: 25. února 2014
- 19) Smiešková Zuzana**
- Téma: Zastupitelstvo jedná o palestinské ambasádě
 - Vysíláno: 6. února 2014
- 20) Vostal Bohumil**
- Téma: Krize na Ukrajině

- Vysíláno: 20. února 2014

Příloha III: Tabulky stopáží živých vstupů

Živé vstupy televize Nova			
Číslo živého vstupu	Celková stopáž	Reportér v záběru	Reportér alespoň v části záběru
1.	01:50	01:42	01:42
2.	01:01	00:11	01:01
3.	01:07	01:07	01:07
4.	00:43	00:12	00:12
5.	00:36	00:22	00:22
6.	00:56	00:12	00:12
7.	00:23	00:23	00:23
8.	00:43	00:26	00:27
9.	00:50	00:20	00:50
10.	00:26	00:07	00:10
11.	00:51	00:24	00:28
12.	00:45	00:09	00:45
13.	00:50	00:25	00:25
14.	00:39	00:07	00:39
15.	00:54	00:28	00:31
16.	00:41	00:12	00:16
17.	00:37	00:16	00:37
18.	00:50	00:22	00:25
19.	00:44	00:19	00:22
20.	00:29	00:07	00:08
Celkový stopáž	15:55	7:51	11:02
Průměrná stopáž jednoho živého vstupu	0:48	0:24	0:33

Živé vstupy České televize			
Číslo živého vstupu	Celková stopáž	Reportér v záběru	Reportér alespoň v části záběru
1.	00:27	00:07	00:09
2.	00:50	00:25	00:26
3.	00:44	00:34	00:35
4.	00:51	00:27	00:28
5.	00:50	00:23	00:24
6.	00:35	00:34	00:35
7.	02:02	00:59	01:00
8.	00:41	00:19	00:20
9.	01:29	00:42	00:44
10.	00:33	00:32	00:33
11.	01:11	00:56	00:57
12.	00:55	00:21	00:22
13.	01:35	01:33	01:35
14.	00:50	00:28	00:30
15.	01:02	00:16	00:18
16.	00:31	00:30	00:31
17.	00:59	00:43	00:44
18.	00:49	00:20	00:21
19.	00:57	00:43	00:44
20.	00:41	00:26	00:27
Celková stopáž	18:32	11:18	11:43
Průměrná stopáž jednoho živého vstupu	0:56	0:34	0:35